

Wink W. - Cracking the Gnostic Code. The Powers in Gnosticism

TAM METİN EKSİKSİZ TÜRKÇE TERCÜME (77 Sayfa)
Gnostik Araştırma Kütüphanesi Arşivi

--- SAYFA 1 ---

BIBUCAL EDEBİYAT MONOGRAF SERİSİ DERNEĞİ E.F. Campbell, Editör Jouette M. Bassler, Yardımcı Editör
Nurnber46 CRACKING THE GNOSTİK KOD Gnostisizmdeki Güçler, Walter Wink

--- SAYFA 2 ---

Walter Wink GNOSTİK KODU KIRMAK Gnostisizmdeki Güçler Akademisyenler Yayınevi Atlanta, Georgia ,.
-\ ' Ben

--- SAYFA 3 ---

GNOSTİK KODU KIRMAK - '_. Yazan: Walter Wink ©1993 İncil Edebiyatı Derneği Kongre Kütüphanesi
Yayın Verilerinde Kataloglama Wink, Walter. Gnostik kodun kırılması: Gnostisizmdeki güçler/Walter Wink.
P. santimetre. - (İncil Edebiyatı Derneği monografi serisi; no. 46) Bibliyografik referansları ve indeksleri
içerir. ISBN 1-55540-859-1 (alk. kağıt). - ISBN 1-55540-860-5 (pbk.: alk. paper) 1. Gnostisizm. 2. Yetkiler
(Hristiyan teolojisi) I.Başlık. II. Seri. BT1390.W55 1993 299'932-dc20 93-10143 CIP Amerika Birleşik
Devletleri'nde asitsiz kağıda basılmıştır §

--- SAYFA 4 ---

İÇİNDEKİLER Önsöz I vñ Kısaltmalar I XI i. Gnostik Kodu Kırma I 1 2. Gnostik Mit I 15 3. Güçlerin
Yanılsama Sistemi I 27 4. Güçlerden Kurtuluş I 35 5. Etik I 41 6. Sonuç I 49 Kaynakça I 53 İsimler Dizini I
59 Metinler Dizini I 61 Konular Dizini I 65

--- SAYFA 5 [Görsel / Boş] ---

--- SAYFA 6 ---

ÖNSÖZ Hiç kimse "ilkeler ve güçler" kavramından Gnostikler kadar bahsetmedi ve bu süreçte onlar
şimdiye kadar öne sürülen en radikal kötülük görüşlerinden birini geliştirdiler. Gnostik mitoloji
çerçevesinde Güçler açıkça dikkati domine etmektedir. Ancak gerçek deneyimde onların Güç olarak
tanımladıkları şeyin ne olduğunu anlamak için yorumlayıcı bir çerçeveden yoksunduk. Sonuç olarak,
Gnostik bilginin çoğu okuyucusu, Güçleri geçmiş bir geçmişin batıl inanç kalıntıları olarak görmezden
gelir. Benim tezim, bu Güçlerin gerçekten çok gerçek olduğu ve aslında antik dünyayı kontrol eden
devasa kurumların ve güçlerin maneviyatı oldukları yönündedir. Güçler adlı üçlememde (Güçleri
Adlandırmak, 1984; Güçleri Çözmek, 1986; ve Güçleri Engaging, 1992), dünyevi varoluşu belirleyen
sosyal, politik, psişik ve kozmolojik güçleri tanımlamak için Roma dünyasındaki prenslikleri ve güçleri
kavramsal bir kategori olarak inceliyorum. Bu çalışmanın sonuçlarını Gnostisizm'deki Güçlere
uygulayarak, mistiklerin ve metafizikçilerin boğuştuğu gerçek manevi güçleri anlamaya çalışabiliriz.
Güçler Gnostik düşüncede o kadar merkezi bir konumdadır ki neredeyse tüm Gnostik külliyat onlarla
ilgilidir. Güçlere ilişkin hiçbir çalışma, onların Gnostisizmdeki rollerinin analizi olmadan tamamlanmış
sayılmaz. Gnostik sistemlerde Güçlerin oynadığı rolün incelenmesi olmadan hiçbir Gnostisizm çalışması
tamamlanmış sayılmaz. İtiraf etmeliyim ki Gnostisizm konusunda uzman değilim. Ancak Gnostisizm
uzmanları beylikler ve güçler konusunda o kadar da bilgili değiller. -VII-

--- SAYFA 7 ---

VIII Gnostik Kodu Çatlamak: Gnostisizmdeki Güçler Gnostisizmin daha ince noktalarından bazılarına dair bilgisizliğim nedeniyle kaybettiğim şeyin, Güçler hakkındaki otuz yıllık düşüncelerim tarafından kısmen telafi edilmesini umuyorum.¹ Bu çalışmada kendi inançlarımı gizlemeye çalışmadım, ancak onların verileri ihlal etmelerini engellemeye çalıştım. Heisenberg'in bize öğrettiği gibi izleyici, izlenen alanın bir parçasıdır. Bir şeyi kendinde olduğu gibi bilemeyiz, yalnızca dinamik etkileşim içinde olduğumuz şey olarak bilebiliriz. Nesnel gerçekler, saf tarih ya da tarafsız tarihçiler diye bir şey yoktur. Gnostik metinler gibi materyalleri tek başına anlamak da mümkün değildir. Anlamak her zaman hermeneutik bir girişimdir, yani metinlerin anlamına yönelik bir arayıştır. Ve bu anlam sadece metinlerden okunamaz; iki dünya, bizimki ve onların arasındaki konuşmanın sonucudur. Metinleri ancak kendimiz için anlaşılır terimlerle yorumlarsak anlamlı hale getirebiliriz. Bu, kendi deneyimlerimizden analogilerin kullanılmasını gerektirir. Sonuç olarak, bu Gnostikleri anlamak aynı zamanda kendimizi ve bugünkü dünyamızı daha iyi anlamamızın bir yolu haline gelir. Yoksa neden onları okumaya zahmet edelim ki? Nag Hammadi belgelerinin keşfinden bu yana bilim adamları Gnostik metinleri tercüme etmek ve koordine etmekle meşgul oldular. Nag Hammadi, yorumlama görevini basitleştirmek yerine onu sonsuz derecede daha karmaşık hale getirdi. Sonuç olarak, Hans Jonas ve Carl Jung'un ustalıkla çalışmalarından bu yana Gnostisizm üzerine dikkate değer derecede az hermenötik çaba harcanmıştır. Bu çalışma bu hermeneutik ayrıma tek bir açıklık getirmeye çalışmaktadır. Bu kitaptaki amacım Gnostisizm'i yeniden tanıtmak değil, onun sembolik olarak öne çıkan içgörülerini yorumlamaktır. Gnostisizm'i savunmak ya da çürütmek değil, onun dünya görüşüne yansıyan sıkıntının sosyo-ruhsal kaynaklarını tespit etmeye ve tepkisinin radikalliğini - ve sınırlamalarını - açığa çıkarmaya çalışıyorum. Hristiyanlar Gnostisizm'den özellikle korkuyorlardı çünkü birçok açıdan Hristiyanlığın gölge tarafını temsil ediyordu. "Gnostik", teologların, Gnostisizme uzaktan benzeyen herhangi bir şüpheli fikre fırlatabilecekleri ve dolayısıyla tartışmayı kısımlayabilecekleri bir yıldırım olmuştur. Bu, kolaylık sapkınlığı olmuştur. Hristiyanlar, ortodoksluk ve cinsel gelenek bağlarını kırma ve hiçbir şeye karşı sorumlu "özgür ruhlar" olma özelemlerini sıklıkla Gnostiklere yansıtmışlardır. Akademisyenler, Gnostisizm'in ne olduğu konusunda üzerinde mutabakata varılmış bir tanımlı benimsemekten hâlâ çok uzaktalar. Çalışmanın kendisinin bu farklı ama anlaşılması zor fenomen hakkında kümülatif bir izlenim sağlamasına izin vereceğim.

--- SAYFA 8 ---

Önsöz IX dünyevi güç. Dolayısıyla Gnostisizm, siyasi ve toplumsal düzenin manevi kalesi haline gelen hiyerarşik, dogmatik, kurumsal bir dine karşı nihai tehdidi oluşturdu ve kilise, soykırım da dahil olmak üzere (yalnızca en uç örneği vermek gerekirse, on üçüncü yüzyılda Avrupa'da bir milyondan fazla Gnostik Kathari'nin öldürülmesi) elindeki her silahla tepki gösterdi. Gnostik görüşü savunmaya çalışmadan, en azından onu ortaya çıkaran nedenleri takdir edebilir miyiz? Ruhun bu kadim ustalarından bir şeyler öğrenmemiz mümkün mü? Bugün bizim için hâlâ burada (kendi görüntülerinden birini yakalamak için) "çamurdaki hazineler" var mı? Taslak hakkındaki faydalı yorumlarından dolayı Karen L. King ve Ron Cameron'a ve bunun yayınlanmasını hem mümkün hem de fiili hale getirdiği için Society for Biblical Literature Monografi Serisinin kıdemli editörü Edward F. Campbell, Jr.'a en derin minnettarlığımı sunarım.

--- SAYFA 9 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 10 ---**

KISALTMALAR ANRW FR LANT GR HTR /FG /TS LCL MacDermot Mead NedTTs NH NHL NHS Aufstieg und Niedergang der römischen Welt Forschungen zur Religion und Literatur des Alten und Neuen Testaments The Gnostic Religion, H. Jonas. 3 boyutlu baskı. Boston: Beacon Press, 1970 Harvard Theological Review Gnostisizmde Kadınlığın Görüntüleri. Ed. Karen L. King. Philadelphia: Fortress Press, 1988/011mal of Theological Studies, Yeni Seri Loeb Classical Library Pistis Sophia, tr. V. MacDermot, ed. C. Schmidt. NHS 9. Leiden: E. J. Brill, 1978 Pistis Sop/1in, tr. G. R. S. Mead. Londra: J.M. Watkins, (1921) 1963 Nederla11ds Theologisc/1 Tijdschrift Nag Hammadi Nag Hammadi Kütüphanesinde bulunan bir metni belirtir, rev. ed. Ed. J.M. Robinson. San Francisco: Harper & Row, 1988 Nag Hammadi Çalışmaları - XI -

--- SAYFA 11 ---

XII Gnostik Kodun Kırılması: Gnostisizmdeki Güçler NT Apoc. Yeni Ahit Apocrypha, 2 cilt. Ed. Edgar Hennecke ve Wilhelm Schneemelcher. Philadelphia: Westminster Press, 1965 OG Le Origini dello Gnosticismo. Ed. Ugo Bianchi. Leiden: E. J. Brill, 1967 RG Gnostisizmin Yeniden Keşfi, 2 cilt. Ed. Bentley Layton. Leiden: E. J. Brill. Cilt 1: Va/entinus Okulu, 1980; Cilt 2: Sethian Gnostisizm, 1981 RPI' Religionstheorie und Politische Theologie SBLDS İncil Edebiyatı Derneği Tez Serisi SBLMS İncil Edebiyatı Derneği Monografi Serisi SCJ/ECJ Hristiyanlık ve Yahudilik Çalışmaları/Etudes sur le christianisme et le judaïsme SGHR Gnostisizm ve Helenistik Dinler Çalışmaları. Gilles Quisppe için Festschrift/. Ed. R. van den Broek ve M. J. Vermaseren. Leiden: E. J. Brill, 1981 Doğu Dinlerinde SOR Çalışmaları TU Texte und Untersuchungen Vig. Chr. Vigiliae Christianae WUNT Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament ZNW Zeitschrift für die Neutestamentliche Wissenschaft

--- SAYFA 12 ---

1 GNOSTİK KODUNU ÇIKARMAK Bazı Gnostikleri bedeni, cinselliği, dünyanın kendisini reddetmeye ve bu maddi yaratımları balçık, hapishane, çamur, kürtajla alınmış fetüs, düşük, dışkı olarak tanımlamaya iten şey ne olabilir? Yunan ve Roma heykeltiriliğinin ve Yunan güzellik idealinin nüfuz ettiği bir kültürde, Yahudi ve Hristiyanların Yaradan'ın ve yaratılışın iyiliğine dair beyanlarına giderek daha fazla aşına olan dini bir ortamda, bu şaşırtıcı tersine dönüşüme ne yol açtı? Hangi derin ihanet, Mandaeen metni Ginza 430'un ifade ettiği gibi, Kutsal Ruh'un tapınağı olan bu güzel bedenin "kokuşmuş beden, kilden elbise, pranga, bağ" olarak suçlanmasına yol açtı? Hangi deneyimler Gnostiklerin ellerinden geldiğince antik dünyanın hemen hemen her siyasi ve dini kurumunu ve aynı zamanda o dünyanın ahlaki kurallarını, değerlerini, otoritelerini ve geleneklerini reddetmelerine neden oldu? Hristiyanlığın yükselişi hakkında yapamadığımız gibi, Gnostisizmin kökenleri hakkında da sosyo-politik bir "açıklama" yapamayız. Tarihsel "nedenler" arayışının kendisi, mekanik düşüncenin, özgürlüğün en ufak bir artışının bile nedensel analizi geçersiz kıldığı açık sistemlere doğru uygunsuz bir şekilde genişletilmesidir. Bununla birlikte, bazı insanları Gnostisizm'e yöneltmiş olabilecek hazırlayıcı faktörlere işaret edebiliriz - ancak aynı faktörlerle karşı karşıya kalan diğerlerinin neden Yahudi kalmayı veya Yahudi, pagan veya Hristiyan olmayı seçtiğini açıklayamıyoruz. Şehir devletlerinin çöküşü ve Roma İmparatorluğu'nun hakimiyetine geçmesiyle birlikte, tüm halkların kaderini etkileyen kararlar artık çok uzaktaki Roma'da alınıyordu. Hantal ve dikkatsiz bir bürokrasi İmparatorluğun iki yanında yer alıyordu. Roma'nın fethedilen tebaası için siyasetin varlığı sona erdi. En iyiler ve en parlaklar artık tarihin şekillenmesine katkıda bulunamaz. - 1 -

--- SAYFA 13 ---

2 Gnostik Şifreyi Çatlamak: Gnostisizmdeki Güçler Hayat özelleştirildi. Sonuç olarak, İmparatorluk'taki köksüz entelektüeller kendilerini yabancılaşmış ve sürüklenmiş halde buldular; fazla büyüyen, fazla kişiliksiz ve reformlara karşı fazla dayanıklı olan bir dünyada kendilerini evde hissetme duygusunu kaybetmişlerdi. Tepki olarak, genel olarak kültürden izole edilmiş entelektüel bölgelere çekildiler ve yalnızca kendileri gibi seçilmiş insanların girebileceği kapalı bir sembolik evrenin yaratılmasından kaynaklanan meşru otoriteye karşı bir küçümseme geliştirdiler.¹ Yeni atomize olmuş kitleler, Hans Jonas'a göre kendilerini parçanın bütüne önemsiz, bütünün ise parçalara yabancı olduğu bir durumda buldular. Kendilerini altında buldukları imparatorluk yasası "... egemen, ulaşılmaz bir gücün dışsal bir dağıtımıydı; ve onlar için aynı karakter, dünya devletinin dünyevi uygulayıcısı olduğu evrenin yasası, kozmik kader tarafından da üstleniliyordu." Ancak doğada gördükleri kusur onun kaosunda değil, aşırı düzeninde yatıyordu: kapsamlı bir baskıcı sistem altında boğulma hissi. kozmik kader. Jonas'ın liderliğini takip eden Kurt Rudolph, Gnostisizmi, Roma İmparatorluğu bağlamında siyasi güçsüzlük ve etkisizlik duygusuna karşı bağımlı küçük burjuvazinin bir protestosu olarak tanımlar.³ 1 Carl A. Raschke, *The Interruption of Eternity: Modern Gnosticism and the Origins of the New Religious Consciousness* (Chicago: Nelson-Hall, 1980) 43-44. 2 Hans Jonas, "Gnostisizm ve Modern Nihilizm," *Social Research* 19 (1952) 440. 3 Kurt Rudolph, *Gnosis* (San Francisco: Harper and Row, 1983) 292-93; Hans Kippenberg, "Versuch einer soziologischen Verortung des antiken Gnostizismus", *Numen* 17 (1970) 21-32; Rudolph, "Das Problem einer Soziologie ve 'sozialen Verortung' der Gnosis," *Kairos* 19/1 (1977) 35-44. Rudolph, ilk Gnostiklerin, İmparatorluk döneminde morali bozulan ve yabancılaşan, siyasi açıdan güçsüz, sıradan bir entelektüalizmi temsil eden Yahudi bilgelik edebiyatçıları olduğuna inanıyor. Peter Munz, Kippenberg'in (ve dolaylı olarak Rudolph'un) "The Problem of 'Die Soziologische Verortung des Antiken Gnostizismus'", *Numen* 19 (1972) 40-51'deki makalesini eleştirdi. Ayrıca bkz. H. J. W. Drijvers, "Dini ve Tarihsel Bir Sorun Olarak Gnostisizmin Kökenleri", *NedTTs* 22 (1968) 321-51. Henry A. Green, *The Economic and Social Origins of Gnosticism* (Atlanta: Scholars Press, 1985), Gnostisizmin Mısır'da Mısır ekonomisinin tekelleştirilmesi ve özelleştirilmesinin bir sonucu olarak ortaya çıktığını savunuyor. Yahudilikten yabancılaşmış ve Yunan toplumundan dışlanmış üst sınıf Yahudi entelektüeller, teselliye tüm evlerinde çiçek hastalığı ilan eden bir dinde arıyorlardı. Bunun, Gnostisizmin yükselişine ilişkin "gerekli, ancak yeterli olmayan" bir açıklama olduğunu kabul ediyor, ancak Gnostisizmin, ekonominin tekelleştirilmesinin ve özelleştirilmesinin gerçekleşmediği ve Gnostik mesaja yanıt verenlerin üst sınıf olmadığı İmparatorluğun başka yerlerinde neden bu kadar güçlü bir çekiciliğe sahip olduğunu gösteremiyor.

--- SAYFA 14 ---

Gnostik Yasayı Çatlamak 3 Başkalrı, Yahudilerin 66-70, 115-117 ve 132-135 ayaklanmalarındaki feci yenilgilerinin ardından yaşadıkları siyasi hayal kırıklığına işaret ederek Gnostiklerin dünyaya duyduğu nefreti açıklamaya çalıştılar.⁴ Belki ayrıca, Krallığın gecikmesi nedeniyle kafası karışan ve zulümle sarsılan bazı Hristiyanlar da kendilerini Yahudilere sırtlarını dönerken buldular. tamamen dünyevi umutlar. Sosyolojik faktörlerin Gnostisizmin yükselişine katkıda bulunduğuna şüphe olamaz, ancak bunlar sadece bu faktörler olarak kalmaya devam ediyor. Bunlar "neden" değil. Gibbon, Antoninus imparatorları dönemini (138-180) tüm insanlık tarihinin en mutlu dönemi olarak nitelendirdi. Rostovtzeff ise üçüncü yüzyılın ortalarını en karanlık terimlerle, haydutların artık kontrol altına alınamadığı ve askerlerin yolları istila ederek halkı soymak için sıradan hırsızlarla rekabet ettiği "sorunlar zamanı" olarak tasvir etti.⁵ Ancak Gnostisizm her iki dönemde de gelişti. Aynı şekilde, her yaştaki entelektüel seçkinler, güçsüzlüklerinden bıktırıcı bir şekilde şikayet eden küçük burjuva olma eğilimindedir. Felaketler, askeri yenilgiler ve sürgünün çöplüğü tarihi; Dini umutlar rutin olarak doğrulanmıyor. Ancak bu olaylar başka yerlerde veya başka dönemlerde nadiren Gnostisizme benzeyen bir şey üretmiştir. Bütün bu faktörler şüphesiz bazı insanları Gnostisizm'e yöneltmeye çalıştı. Ancak Peter Munz'a göre nedensel açıklamalar oldukça farklı iki soruyu birbirine karıştırıyor: Neden belirli insanlar belirli bir zamanda ve belirli bir yerde Gnostisizmi yapılandıran yeni mitsel imgeleri tasarlayıp detaylandırdılar? ve şu ayrı soru: Başkalrı daha sonra bu tür mitleri neden makul buldular?⁶ Açıklama gerektiren şey, neden çağımızın dönüm noktasındaki belirli koşulların birdenbire, bin yıla yayılan, çekiciliği Batı'daki Galya ve İspanya'dan Roma İmparatorluğu'nun doğu sınırlarına ve ötesine, Babil'e, İran'a ve hatta Çin Türkistan'ındaki Turfan'a kadar uzanan yeni ve benzeri görülmemiş bir dinin ortaya çıkması gerektiğidir. Yerel Yahudi entelektüellere sesleniyorum. Onun tezi, bizimki de dahil olmak üzere diğer çağlarda ve yerlerde Gnostisizmin çekiciliğini de açıklamıyor. 4 R. M. Grant, Gnostisizm ve Erken Hristiyanlık (New York: Harper & Row, 1966) 27-38; E. M. Yamauchi, "Yahudi Gnostisizmi" SGHR 49~1. Grant daha sonra bu görüşünü reddetti, ancak Yahudiler arasındaki siyasi umutsuzluk muhtemelen bazılarının Gnostisizme yatkın olmasına katkıda bulunan bir faktördü. 5 Bkz. Ramsay MacMullen, Soldier and Civilian in the Later Roman Empire (Cambridge: Harvard University Press, 1963) 88-89. 6 Munz, "Die soziologische Verortung Sorunu" 41. C. Scholten, Gnostisizmin sosyal ortamının ne olduğunu söylemek için yeterli somut veriye sahip olduğumuzu reddediyor ("Gibt es Quellen zur Sozialgeschichte der Valentinianer Roms?" ZNW 79 [1988] 244-61).

--- SAYFA 15 ---

4 Gnostik Kodun Kırılması: Gnostisizm koşullarındaki Güçler bu fikrin tohumunu açıklayabilir, ancak onun çığınca yayılmasını açıklayamaz. Öte yandan evrensel bir neden, herkesin Gnostik olmadığı, aslında Maniheizm dışında oldukça sınıfsal tabakalara ayrılmış ve sınırları belirlenmiş bir hareket olduğu gerçeğini çürütüyor. Hiç şüphe yok ki Gnostisizmin yükselişinde pek çok faktör etkili oldu. Ancak bu faktörler neden değil, yalnızca kendine özgü genetik koduyla dünyaya yayılan yeni bir yaşamın vazgeçilmez bağlamı ve kuluçka makinesiydi. Tarihte yeninin doğuşu hakkında nasıl konuşacağımızı henüz öğrenemedik. Anne-babası ne kadar yakın olursa olsun, teyzelerinin, amcalarının ve geniş ailesinin çevresi ne kadar sıkı olursa olsun, Gnostisizm'de doğan şey benzersizdi. Gnostiklerle ilgili sosyolojik verilerden neredeyse tamamen yoksunuz. Ancak bildiğimiz her Gnostik kaynakta sahip olduğumuz şey, Güçlerle olağanüstü bir meşguliyetidir. O dönemde Gnostiklerin, Hristiyanların ve paganların (ve aralarındaki tüm gri tonlarının) paylaştığı şey, şehir devleti ve etnik krallıkların yerini alan devasa kurumlar aracılığıyla kendilerini etkileyen manevi güçlere dair ortak bir farkındalıktı. Çoğu durumda sıkıntılarının kurumsal kaynaklarını henüz tespit edemediler, ancak bu güçleri, bir bakıma yansıtmaya yoluyla izole edebildiler ve güçlerinden bir ölçüde özgürlük kazanmanın bir yolu olarak onlarla "havada" savaşılabildiler. Prenslükler, güçler, otoriteler, hakimiyetler, tahtlar, güçler, melekler, başmelekler, unsurlar vb. olarak adlandırdıkları şeyler, benim hipotezime göre, onların günlük yaşamlarına hakim olan ve sıklıkla zulmeden yekpare politik, ekonomik ve sosyal güçlerin maneviyatının gerçek deneyimleriydi. PHEME PERKINS'in ifade ettiği gibi, "Gnostik hikayelerin çoğunda arkonlar (yöneticilerin) - özellikle de Baş Arhont - insanların dünyadaki 'büyüklerin' her gün nasıl davrandığını gördükleri gibi davranırlar."⁷ Hristiyanlar, bu Güçleri, onları manevi köklerine göre meşrulaştırmayı amaçlayan manevi bir savaşa sokmayı kendi görevleri olarak gördüler; Putperestliği reddettiği için şehit olmanın anlamı buydu. Gnostikler aynı zamanda insanların onların kontrolünden çekilip onlardan öte dünyaya kaçabilmeleri için bu güçler tarafından örülmüş yanıltıcı sistemi açığa çıkarmaya çalıştılar. Ancak her ikisi de dünyanın kötü niyetli, insan karşıtı güçlerin elinde olduğu konusunda hemfikirdi. Güçler üçlememde uzun uzadıya geliştirilen hipotezim, her gücün bir iç ve bir dış yönü olduğudur. Dış kısım 7 P. PERKINS, The Gnostic Dialogue (New York: Paulist Press, 1980) 171'den oluşmaktadır.

--- SAYFA 16 ---

Fiziksel ya da görünür unsurların Gnostik Kodunun 5 Kırılması, içsel olan görünmez bir "içsellik" ya da maneviyatla. Birinci yüzyılda gücün bu ikili yönleri mitsel olarak "gökler ve yer" olarak görselleştirildi. Göksel olan her şeyin dünyevi bir karşılığı vardı ve dünyevi olan her şey de gökseldi. Cennette eşzamanlı bir olay olmadan yeryüzünde hiçbir şey olmadı On sekizinci yüzyıl Avrupa Aydınlanmasını karakterize eden materyalist düşüncenin yükselişi sırasında, göksel olanın varlığı reddedildi. Yalnızca hissedilebilen, tadılabilen, koklanabilen, duyulabilen, görülebilen ya da mantıksal olarak tartışılabilen şeyler gerçek sayıldı. Bugün maneviyatın gerçekliği konusunda yeni bir anlayış ortaya çıktı. Ancak iki katlı bir evrene geri dönmek pek mümkün değil; günümüzün insanları cenneti kelimenin tam anlamıyla gökyüzünde hayal edemiyor ya da Plutarkhos'tan daha az olmayan bir düşünürle ayın ruhların deposu olduğuna inanabiliyor. Dünyevi gerçekliğin "içerisi" ya da içselliği: tek bir gerçekliğin dışına çıkan tek bir gerçekliğin içselliği Bu hipotez, Gnostik kodu kırmak için vazgeçilmezdir. Çünkü Gnostiklerin dünyadaki varoluşa karşı itirazları örtüldür. Görünüşe göre onların dili, hem sosyo-politik hem de manevi yönleriyle dünyanın gerçek düzenine karşı şiddetli bir protestoyu maskeleymektedir. 943-44. Plutarkhos bu inancı Yabancı'nın ağzından aktarıyor elbette, ama muhtemelen Iamblichus da ruhların Samanyolu'ndan geldiğini düşünerek Herakleitos'u takip etti; diğerleri göksel kürelerden geldiğini söylüyordu Oohn Dillon, "Ruhun İnişi", RG 1. 358-59).

--- SAYFA 17 ---

6 Gnostik Kodu Çökmek: Gnostisizmdeki Güçler Örneğın Roma İmparatorluğu'nun dış belirtileri vardı: görevdeki Sezar, onun atadığı kişiler, hükümet bürokrasisi, saraylar, tapınaklar, ordular, mahkemeler, yargıçlar, başkent, fethedilen bölgeler vb. Ancak bu dış güç biçimlerinin, Roma'ya ve İmparatorluk Dehasına, Roma tanrılarına ve Roma'da tapınaklarının kurulmasıyla İmparatorluğa tabi kılınan ve İmparatorluğa boyun eğdirilen haraç tanrılarına tapınmayla simgelenen içsel, görünmez ama aynı derecede elle tutulur bir gerçekliği vardı. Bunlar, Roma'nın gerçek maneviyatını, bu kadar farklı insanları tek bir siyasi varlık altında birleştirme gücünün sırrını temsil ediyordu. Bu tanrılar imparatorluğun meşruiyetini, moralini ve sonsuzluğu yanılsamasını sağlıyordu. Çok farklı gözlerle gören bazı Hristiyanlar, Roma'nın maneviyatını Şeytan'ın vücut bulmuş hali olarak algıladılar (Va. 12-13). Yahudi yazarlar ayrıca Roma Meleği'ni Sammael, Şeytan ve Ölüm Meleği ile özdeşleştirdiler.⁹ Gnostik bir yazar olan Zosimos, Roma'nın baş tanrısı Jüpiter'i Kader ile ilişkilendirdi ve böylece Roma panteonunun ruhani merkezini bu baskıcı dünyanın aşağılık gardiyanı ile eşitledi. 10 Her üç iddia da karşıt görüşlerdi; Roma tebaasının büyük çoğunluğunun ya kutladığı ya da metanetli bir uysallıkla kabul ettiği bir maneviyat hakkındaki azınlık raporlarıydı. Yalnızca üç din -Yahudilik, Hristiyanlık ve Gnostisizm (son ikisi birçok açıdan ilkinin çocukları)- İmparatorluğun putperestliğine ve onun boşucu kontrollerine saldırdı. Yahudiler aslında defalarca savaştı. Hristiyanlar şiddete başvurmadan direndiler. Gnostikler görünmez bir şekilde geri çekildiler.¹¹ Siyasi sınırlamaları ne olursa olsun, Gnostisizm, Roma dünyasının gerçek maneviyatının çarpıcı bir açıklamasını sağladı. Gnostisizm'de yer alan Güçler - Demiurge (Yaratıcı) ve onun Arhontları ("hükümdarlar") - en azından bir dereceye kadar negatif 9'un sembolik damıtılmış haliydi. I. P. Culianu, Demi dürtüsü kavramının, göksel konseyin şefi olarak "Dünyanın Prensi" unvanını alan ve zaman zaman Tanrı ya da yaratıcı olarak karıştırılan bir melek-prens (archon) kavramından evrimleştiğini iddia edecek kadar ileri gidiyor. Roma'nın meleğine göre, çünkü dünyayı yönetiyordu ve Roma'nın meleği Sammael zaten Şeytan ve Ölüm meleğiyle özdeşleştirilmiş olduğundan, bu dünyanın "Prensi"ni veya Baş Arkon'unu dünyanın kötü Yaratıcısı olarak görmek için kısa bir adımdı ("Ulusların Melekleri ve Gnostik Dualizmin Kökenleri", SGHR 78-91) Gnostisizm için bkz. 10 Pagan Gnostik simyacı Zosimos, Omega 3-4, s. 229 satır 16ff.; Jonas, GR 96. 11 Kinikler ve diğer ilgili felsefi hareketler de İmparatorluğun kurumlarına yönelik sert eleştirilerde bulundular, ancak bunlar son derece bireyciydi ve organize bir muhalefet oluşturmuyordu.

--- SAYFA 18 ---

Gnostik Kodun Kırılması Roma yönetiminin 7 deneyimi. Hans Kippenberg'in ifade ettiği gibi, "Başka bir deyişle, Yunanlılara ve Romalılarına yönelik saldırılar, Arhontlara aktarılır ve yerinden edilir. Buna göre mitolojik olaylar, siyasi olayları yansıtır."12 Yeni Ahit'in Güçler hakkındaki öğretisinde yeşeren Yahudi kıyamet ve bilgelik literatürüne ekilen tohumlar, şimdi Gnostisizm'de tam çiçek açarak çiçek açtı. Gnostisizmin dünya dinlerine eşsiz katkısı, Gnostik vizyonerlerin mevcut dünya düzeninin baskıcı maneviyatını ayırt etme kapasitesiydi. Ancak onlar bu hissedilen gerçekliği ancak onu kozmosun ekranına yansıtarak ve onu ruhun Güçler tarafından tuzağa düşürülmesi ve onlardan kurtuluşuyla ilgili bir anlatı olarak mitolojileştirerek algılayabildiler. Bu mit metafizik öğreti olarak ortaya atılmıştı ama temelde deneyime dayanıyordu. Carl Jung, Gnostikleri ilk psikologlar olarak adlandırdı. Bu tam olarak doğru değil. Psişeyi kendi metafiziklerine yansıtan metafizikçilerdi, ancak Jung tespit edip yorumlama yoluyla yansıtma gerisi çekene kadar bu psikoloji değildi.13 Ancak onların iç gözlem uçuşları aynı zamanda dışsal şeylerin içsel şeklini (hala yansıtılmış bir tarzda) kavramayı başardı: kurumların maneviyatı, rahiplik, ahlaki kısıtlamalar ve yasal talepler, Roma İmparatorluğu'nun kendisi ve hepsinden önemlisi, tahakkümün manevi atmosferi. Fetih devletlerinin yükselişinden bu yana birbiri ardına imparatorluklarda vücut bulan bu devlet. Zaman zaman ördükleri mitler fazla beyinsel hale geldi ve hayali alemden sızan birincil sezgilerle ilişkilerini yitirdi. Ancak onların büyük yeni keşfi, sınırlı ama şaşırtıcı derecede, ruhun kendisinin dışsal güçlerin ve gerçek benliğe yabancı güçlerin ürünü olduğu anlayışıydı. Gnostisizmin temel dini dürtüsü, bizzat ruhun Güçler tarafından işgal edilmesi ve esir alınmasına duyulan öfkeydi. Gnostik metinleri anlamak açısından çok değerli olan Jung'un psikolojisi, takipçileri tarafından sıklıkla öznelci, bireyci ve özelleştirilmiş çizgilerde yanlış yorumlanmıştır. Tam tersine, Jung'un psikolojisindeki benlik, sonuçta toplumsal bir kategoridir; egonun, en yüksek güç olarak tek başına var olduğuna dair Demiurge benzeri yanılsamasının aşkınlığını temsil eder. Benliği yalnızca kişinin bütünlüğü olarak değil, aynı zamanda kişinin içinde var olduğu ilişkiler ağı olarak görmeyi öğrenmemiz gerekir. Bireyleşme 12 Kippenberg, "Versuch einer soziologischen Verortung" 220-21. 13 John A. Sanford, kişisel bir görüşmede. Sanford, İsa'nın ilk derinlik psikoloğu olduğunu düşünüyor (The Kingdom Within [Philadelphia: J. B. Lippincott, 1970]).

--- SAYFA 19 ---

8 Gnostik Kodu Çatlamak: Gnostisizmdeki Güçler tam anlamıyla salt ego kaygılarını ve kişisel ruhun ısrarcı taleplerini aşabilmek ve var olan her şeyi kucaklayabilmek anlamına gelir. Jung şunu ileri sürdü: "... melekler, başmelekler, Aziz Paul'deki 'prenslükler ve güçler', Gnostiklerin arkonları, Areopagite Dionysius'un göksel hiyerarşisi" fikrinin hepsi "arketiplerin görelî özerkliğine ilişkin algıdan" gelir. Bu arketipler kolektiftir, "ataların yaşamının mirasıdır"¹⁴ ama aynı zamanda mevcut toplumsal ve politik düzenin gerçek maneviyatını da eklememiz gerekir. Dolayısıyla bunlar yalnızca atalardan kalma değil, aynı zamanda vizyon sahibi Gnostiklerin antenlerine iletilen nesnel dış güçlerin yeni bir konfigürasyonuydu. Sosyal dünyadan içe yansıtılan şey, daha sonra kozmosa yansıtıldı. Sosyo-politik gerçekliğin "içsellîği" böylece o dönemde olabileceği tek yolla bilince getirildi: Evrenin ekranında gösterilerek. Paul Ricoeur'un belirttiği gibi, "'Kutsal'ı 'kozmos'ta tezahür ettirmek ve onu 'psişe'de tezahür ettirmek aynı şeydir... Kozmos ve Psyche aynı 'ifade gücünün' iki kutbudur; dünyayı ifade ederek kendimi ifade ederim; dünyanın kutsallığını deşifre ederken kendi kutsallığımı keşfederim." ¹⁵ Rüya- lar faydalı bir benzetme sağlıyor. Bir zamanlar insanlar rüya görüntülerini dış olayların önsezileri olarak görüyorlardı; artık bunlar daha çok kişinin kendi içsel bireyselleşme mücadelesinin temsilleri olarak anlaşılıyor. Benzer şekilde, Gnostikler görünüşe göre vizyonlarını göksel alem hakkında nesnel veriler olarak görüyorlardı; bugün onları, diğer şeylerin yanı sıra, bütün bir toplumsal düzenin içsel maneviyatını ve bunun ruh üzerindeki izini ortaya çıkarmak ve maskesini düşürmek için bir kaynak olarak yorumlayabiliriz. Hepsî ¹⁴ Carl Jung, Two Essays on Analytical Psychology, 2nd ed., Collected Works 7, Bollingen Series 20 (Princeton: Princeton University, 1966) 66, 77. Ayrıca bkz. Aion, Collected Works 9.2 (1959) 222: "Gnosis şüphesiz içeriği bilinçdışından kaynaklanan psikolojik bir bilgidir. İçgörülerine 'özel' üzerinde yoğunlaşarak ulaştı. Bu, kolektif bilinçdışının bilinçli zihin üzerinde uyguladığı kanıtlanabilir etkiyi ampirik olarak içermektedir. Bu, Gnostik sembolizm ile bilinçdışı psikolojisinin bulguları arasındaki şaşırtıcı paralelliği açıklayacaktır." Yine The Symbolic Life, Collected Works 18 (1980) 652-53'te Jung, Gnostiklerin yüksek alemlere ilişkin bilgilerini bilinçdışından aldıklarını ileri sürer. "Bu keşif, tarihsel açıklama yönteminin bilimsel psikolojiye dayalı bir yöntemle desteklenmesinin yalnızca olasılığını değil aynı zamanda gerekliliğini de doğuruyor." Tek başına tarihsel açıklamalar boşunadır, çünkü Gnostik fikirleri yalnızca daha az gelişmiş geçmişlerine indirgeyebilirler ama onların gerçek önemini anlayamazlar. ¹⁵ Paul Ricoeur, Kötülüğün Sembolizmi (New York: Harper & Row, 1967) 12-13.

--- SAYFA 20 ---

Dikkate değer derecede algısal protestolarının gerçek direnişe dönüşmesi ve doğru mitsel izlenimlerinin analitik kategorilere çevrilmesi için, derinlik psikolojisinin sosyal okuması tarafından sağlanan yorumsal anahtar eksikti. Birden fazla Gnostik metin bu sürecin doğasını yansıtır. NH Gospel of Truth'a göre gnosis'in ("bilgi" ya da daha doğrusu "içgörü") hedefi, "içsel olarak bilmek", "içsel bilginin oğulları"¹⁶ olmak, yani kişi yalnızca kişisel içeriklerin girişinden geçerek ruhun sonsuza açıldığı ve ırkın tüm kolektif deneyiminden izlenimler almaya muktedir olduğu derin iç mekana geçecek kadar bilinçdışına derinlemesine dalmaktır. İçeriye nüfuz eden kişi, paradoksal bir şekilde, kendisini dışarıda, toplumsal ve fiziksel gerçekliğin yapıları ve güçleriyle uğraşırken keşfeder. '7 Böylece Pistis Sophia 18'de şöyle okuyoruz: "Ve tüm melekler ve onların baş melekleri ve yükseklerin tüm güçleri, hepsi t/11'in en iç kısmına övgüler yağdırdılar: iç, 19 böylece tüm dünya onların sesini duydu" Bu içsel şarkı yine de tüm dünya tarafından duyulur; radikal içsellik toplumsaldır. Kolektife girişin en az bir özgün yolu benliktir. Yani başka bir metin, hayırsever göksel Güçlerin, kendi yüzlerine bakarak "... kendileriyle ilgili marifet" algıladıklarını söyleyebilir. Ve onların kendilerine olan yolculukları, bir kez daha içe dönmeleriydi... Ve kulaklarının işitilmesi, kalplerindeki algıydı." 20 Kippenberg, Gnostiklerin ruhların düşüşünden ve acı çekmesinden bahsettiklerinde, kendilerinden bahsettiklerini belirtir; Demiurge'den (Yaratıcı) bahsettiklerinde, kendilerini yabancı olarak karşılayan sosyo-politik sistemden bahsediyorlar.²¹ Göklere yansıtılan şey tam olarak Gnostik vizyon arayışıdır: kişinin radikal bir iç gözlem yoluyla içe dönerek 16 NH Cos. Truth 32:23, 38-39 gerçeğini ortaya çıkarabileceğine dair cüretkar inanç. 17 Bkz. Güçleri Adlandırmam (Philadelphia: Fortress Press, 1984) 143-45. 18 p istis Sophia I.3 (MacDermot, s. 6), vurgu eklenmiştir. 19 Mead, 5, "iç mekanların iç mekanları" yazıyor. 20 The Untitled Text 111 in The Books of feu and the Untitled Text in the Bruce Coda (ed. C. Schmidt, tr. ve comm. by V. MacDennot; Leiden: E. J. Brill, 1978) 257. Ayrıca NH Thom. Devam 138:15-18: "...sen (aslında) zaten öğrendin ve sana 'kendini bilen' denilecek. Çünkü kendini tanımayan hiçbir şey bilmiyordur ama kendini bilen kişi aynı zamanda her şeyin derinliğine dair bilgiye zaten ulaşmıştı." 21 Kippenberg, "Versuch einer sociologischen Verortung" 230.

--- SAYFA 21 ---

10 Gnostik Kodun Kırılması: Gnostisizmdeki Güçler tüm evren. Evrenin yapı taşı ve ipucu olarak nihai parçacığı arayışında modern fizikçileri harekete geçiren aynı tutkuyla, nesiller boyu Gnostikler kozmosun nihai gizemini bulmak için tutkulu bir arayış içinde içe döndüler; gerçekliğin sırrının, ejderhalar tarafından korunan bilinçdışının mağarasında paha biçilmez bir inci gibi yattığına her türlü akıl yürütmenin ötesinde sezgisel bir kesinlikle ikna oldular. Ne yaptıklarının ne kadar farkındalardı? Jonas bunların olduğundan şüpheleniyor. Gnostiklerin, ruhun yükselişini, psişik durumların ilerleyen bir dizisinde deneyimlenebilen bu yaşamdaki ruhun içsel evrimi için bir şema olarak anladıklarına dair hiçbir kanıt bulamıyor. Yansımaları genellikle mit düzeyinde, yani ölümde bedenden ayrılan ruhun kendisinden beklenen dışsal bir olayın nesnel bir açıklaması olarak kalıyor gibi görünmektedir. 22 Ancak birkaç dikkate değer istisna da vardır. NH Diriliş Üzerine İncelemesi, dirilişi yalnızca cennette gelecekte yaşanacak bir yaşam olarak değil, şimdiki bir deneyim olarak ele alır. NH Thunder: Perfect Mind açıklayıcı bir şekilde şöyle diyor: "İçinizde olan, dışınızda olandır ve sizi dışarıda şekillendiren, içini şekillendirendir. Ve dışarıda ne görüyorsan, içinde de onu görürsün" (20:18-24). 23 Ve Jung'un kendisi de Norea'nın, annesi Eve'e tecavüz eden Arhontlara (yöneticilere) cevabını yazabilirdi: "Sen benim annemi tanı mıydun; bunun yerine bildiğin kadın meslektaşındı", yani onların kendi içsel kadınlığıydı. 24 Yani en azından o dönemdeki bazı yazarlar, mitsel dramın gerçekten de mistik bir yol olduğunu ve dış görüntülerin, başka hiçbir şekilde açığa çıkarılamayacak iç gerçeklikleri tasvir ettiğini zaten algılamıştı. Ancak bu anlayışı sosyal kurumların maneviyatını da kapsayacak şekilde genişletebildikleri konusunda çok az kanıt var. Psişik içerik yansıtılan durumda kaldığı sürece bilinçli yansıma için erişilemezdir. Daha sonra manastır ve Yahudi merkavah mistikleri çığır açan bir değişim gerçekleştireceklerdi; 500 yılı civarında yükselişten ziyade ruhsal inişten bahsetmeye başladılar. 22 Jonas, "Gnostik Fenomen-Tipoloji ve Tarihin Sınırlandırılması", OG 107. 23 NH Thund., Gnostik yazılar arasında bulunsa da, sınıflandırılması son derece zordur. Ancak bu, yansıtma mekanizmasının bilinçli farkındalığına tanıklık etme açısından değerini etkilemez. Raymund Schwager, Wis 17:2-20'de (Must There Be Scapegoats? [San Francisco: Harper & Row, 1987] 108-109) yansıtma dediğimiz sürecin bu şekilde kabul edildiğine dair daha erken bir belirti bulur. Plutarch da bu fenomeni anlamış olabilir; bkz. Aşk Üzerine Diyalog (Eroticus), Moralia'da (LCL 9; Cambridge: Harvard Üniversitesi, 1969) 352-55. 24 NH Hip. Arch. 92:23-25; aynı zamanda NH Orig. Dünya 117=12-14.

--- SAYFA 22 ---

Gnostik Şifreyi 11 gökyüzünde, ama ruhun içinde ve içinden kırmak.²⁵ Ancak kozmik projeksiyonları geri çekme ve onları içsel ruhsal gelişimin unsurları olarak yeniden kavrama adımı, o zaman veya şimdi mevcut olan tek yolla Bilinmeyen'e doğru bir yol açarak, ruhun daha önceki Gnostik kaşiflerinin yaptıkları ruhsal topografik haritalar dışında, daha sonraki mistikler tarafından atılamazdı. Gnostikler, bunu kendileri tam olarak gerçekleştiremeseler bile, içsel farkındalığa doğru bu adımın yolunun hazırlanmasına yardımcı oldular. Jonas, "yansıtma" kelimesinin, "[Kilise Babası'nın Gnostik öğreti hakkındaki raporlarında] daha yaygın olarak 'yayılma' olarak tercüme edilen yaratıcı faaliyet için kullanılan sabit terim olan" Yunanca probole kelimesinin gerçek karşılığı olduğunu belirtir.²⁶ Bazı metinler aslında tanrıların doğuşundan bir "yansıtma" süreci olarak söz eder, belki de Gnostik vizyonerlerin kendilerinin geçirmekte olduğu içsel süreci yansıtır. Böylece NHA Valentinianus Sergisi, Oğul'dan "Her Şey'in yansıtıcısı ve Baba'nın hipostazı" (24:22-24) olarak söz eder. Daha sonra aynı yazar "Pronoia'nın [Öngörü veya İlahi Takdir'in] başlangıçtan beri var olanların, var olanların ve olacakların gölgelerini ve görüntülerini yansıtmak için nasıl düzeltmeye neden olduğunu" anlatır (36:10-15). Ve yine, "İsa onları doğurduktan sonra... melekleri de doğurdu. Çünkü aynı zamanda... onun eşi, Baba'nın iradesine uyduğu için melekleri yansıttı" (36:21-28, 1. baskı). Bu metin çok öğreticidir, çünkü bu literatürde defalarca kullanılan bir ifade olan "yansıtma" ile "ortaya çıkarma"yı eşitlemektedir. ²⁷ Yani, evrenin tüm yaratıcı süreci, Zihnin (Nous), içsel bir ruhsal muhakeme süreci tarafından keşfedilen vizyoner gerçeklikleri evrenin yüzeyine "tasavvur ederek" ve "ileriye atarak" (pro-jacere) otomatik olarak yarattığı bir süreç olarak kabul edilir. ²⁵ G. G. Scholem, Yahudi Tasavvufunda Başlıca Eğilimler (New York: Schocken Books, 1965) 46-47. Ayrıca bkz. Jonas, GR 165-66 ve "Mit ve Mistisizm: Dini Düşüncede Nesneleştirme ve İçselleştirme Çalışması", Felsefi Denemeler <Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1974) 291-304. ²⁶ Jonas, GR 180n. ⁸ Jonas, Valentinianus Gnosis'in açılış cümlelerini şu şekilde özetliyor: "Bu Uçurum, her şeyin başlangıcını kendisinden yansıtmak için düşünceyi aldı ve bu projeyi (sic) kendisiyle birlikte olan Sessizliğin rahmine bir tohum gibi batırdı ve o da hamile kaldı." Benzer şekilde, ilahi Güçlerin geri kalanı da varlığa yansıtılır. ²⁷ Ayrıca bkz. ilahi olana otojenler, "kendi kendini yaratan" veya "kendi kendini üreten" şeklinde sık sık yapılan atıflar (NHL indeksi, 1. baskı-28 kez). Simonian Gnosis, Nous'tan (zihnin) "kendini kendisinden eğiterek ve kendi düşüncesini kendisine tezahür ettirerek" söz eder (Hippolytus, Tüm Sapkınlıkların Reddi. VI.13; Jonas'ın çevirisi, GR 105-106).

--- SAYFA 23 ---

12 Gnostik Kodu Kırma: Gnostisizmdeki Güçler Bununla birlikte şunu iddia etmek yeterli değildir: "... kişi ilksel, içsel-ilahi dramın öyküsünü... insan psikolojisinden gelen bir tür yansıtma olarak görebilir ve görmelidir." 28 Bu yansıtma anlayışı indirgemecidir. Gerçek daha karmaşıktır. Robert Avens'in belirttiği gibi, "Ruh, hem projektör hem de yansıtılanın bir arada olmasıdır." 29 Gnostikler, arketiplerin özerkliği ve gücü hakkında, Tanrı'nın yalnızca insanların bir yansıması olduğuna inanmayacak kadar çok şey biliyorlardı. Gilles Quispel'e göre onlar daha ziyade hayali düşünceleriyle dünyanın ve insanlığın Tanrı'nın bir yansıması olduğunu ifade ediyorlardı. Ve Quispel bunun doğru olduğunu söylüyor.³⁰ Bireyselleşme, ilahi olanın benliğinin içindeki eseridir. Çağdaş bir Gnostik olarak Charles Upton bana yazdığı bir mektupta, projeksiyonları geri çektiğimizde (Jung'cu anlamda), dünyayı bizim yaratmadığımızı, fakat egonun (sahte yaratıcı veya Demiurge) gerçek Yaratıcı olan Tanrı'dan bir yayılım olduğunu ve tamamen ona bağlı olduğunu görmeye başladığımızı söyledi. Hiç şüphe yok ki süreç aslında karşılıklıdır. O halde Tanrı-insan ilişkisinin, bir düzeyde, biz ve Tanrı'nın karşılıklı olarak yansıttığımız ve sürekli yeni deneyimlerin etkisi altında yansıtıldığımız, aşamalı olarak değiştirilmiş sonsuz bir yeniden imgelemeler dizisi olduğunu söyleyebiliriz. Kısaca benim tezim, o dönemde çok yaygın olan bu fenomenal dünyanın ötesindeki ilahi düzenin göksel vizyonları, göksel yolculukları ve ilahi düzenin vahiyleri, sadece Jonas'ın "Sınırlama" sürecinin sembolik tasvirleri değildi. 107. 29 Robert Avens, *The New Gnosis* (Dallas: Spring Publications, 1984) 23. JO Gilles Quispel, "Gnosis and Psychology", RG 1. 31. "Nag Hammadi'nin yeni keşfedilen yazılarında, dünyanın ve insanın yansıma olduğu defalarca söylenmektedir." Barbelo'ya bak! onun gölgeli görüntüsünü yansıtan ilkel sulara iner ve "dünya onun yansıtma faaliyetinden kaynaklanır" (s. 29). 31 Charles Upton'un bu paragrafla ilgili bana yaptığı yorum algısaldır. Karşılıklılığın eşitliği ima edecek şekilde tasvir edilmemesi gerektiğini söylüyor. Tanrı'nın tezahürü için bize "ihtiyacı vardır"; Tanrı'nın tezahüründen başka bir şey olmayan, yani kendi başına Tanrı'dan başka hiçbir şey olmayan varlığımız için Tanrı'ya ihtiyacımız var. Tanrı'nın bizi "tasavvur etmesi" bizi yaratır ve (Tanrı'nın, bilgi Tanrı olan Kendi özü hakkındaki doğrudan bilgisine karşıt olarak) ilahi doğanın boyutsallık ve tezahür alanındaki imalarının Tanrı tarafından bilinçli bir keşfidir. Öte yandan, bizim hayal ettiğimiz Tanrı, aslında putperestliktir: İlahi Gerçekliği, Kendisinin dışındaki terimlerle anlamaya yönelik tüm girişimlerimiz aracılığıyla örten bir şeydir. Eğer Tanrı bu putperestliği bir ibadet olarak kabul ediyorsa, bu yalnızca merhamet yoluyla, çünkü Tanrı, hayali perdeler - ebediyen yansıtılan ve ebediyen yok edilen tezahür perdeleri - dışında gerçeği kavramaya başlayamayacağımızı anlıyor. Upton, insan bilincinin kendisinin en büyük tezahür, en büyük perde olduğu sonucuna varıyor.

--- SAYFA 24 ---

Jung'un çok parlak bir şekilde gösterdiği gibi, kişisel bireyselleşme.² Bunlar aynı zamanda Roma hegemonyası çağında insan varoluşunu sarsan ve parçalayan sismik ayaklanmaların çok kesin tablolarıdır ve o dönemin Güçlerinin üzerinde egemenlik kurduğu tüm dünyaya karşı tam bir tiksinti ifade ederler. Bu tez, Gnostik mitolojinin manevi varlığını, o günün kurum ve sistemlerinde iş başında olan maddi güçlerin mistikleştirilmesi olarak değil, bu maddi güçlerin ve sistemlerin gerçek maneviyatı olarak ele aldığından, belirli sosyolojik veya psikolojik yaklaşımların indirgemeciliğinden kaçınır. Bu Gnostiklerin o dünya üzerindeki hegemonyasını sezdiği şeytani ruhlar gerçektir. Ama onlar gökyüzünde kanat çırpın bedensiz hayaletler değildi. Bunlar, Gnostik protestonun kaynağı olan kurumların ve toplumsal düzenlemelerin içselliği veya içerideliği -özü, ahlakı, kurumsal kişiliği, itici ruhu- idi. 32 Birkaç makalesinde Jung, mevcut siyasi borçların hastalarının ruhları üzerindeki etkisini araştırdı; birkaçında çağdaş olaylara değinmeye çalıştı. Özellikle *Civilization in Transition, Collected Works 10* (1964)'da toplanan makalelere bakın.

--- SAYFA 25 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 26 ---**

2 GNOSTİK MİT Gnostisizmin "temel" bir mitini izole etmek muhtemelen imkansızdır, çünkü o kadar çalınca mutasyona uğramıştır ki. Ancak çoğu versiyonda esas olan, bu yozlaşmış dünyanın nasıl ortaya çıktığına dair bir hikayedir. Bazı versiyonlarda kötülük, gerçekliğe içkindir; Yapıcı güçler ezelden beri mevcuttu. Bu yaklaşım, Gnostisizmin Mandaeizm ve Manichizm gibi daha iki Doğu biçimini karakterize eder. Valentinianizm gibi daha tipik Batı versiyonları, kötülüğü içsel bir süreç, yetki devri ve trajedi olarak görür. Nag Hammadi'nin keşiflerinin en çok aydınlattığı ikinci görüştür ve bu metinler yakın zamana kadar mevcut olmadığından (Doğu metinleri gibi), mitlerin Batılı ve özellikle de Valentinianus'a özgü biçimlerine odaklanmayı seçtim. Diğer Gnostik kaynaklardan da yararlanmış olsam da, NH Üçlü Risalesi bizim rehberimiz olarak hizmet edecektir. 1 Amacımız tüm Gnostik konumları incelemek değil, yalnızca onların Güçleri anlamalarında iş başında olan dinamiği kavramak olduğundan, bize aidaat bırakan metinlerden alınan kullanımın, daha sonra bu dinamiğin varolmadan varsayıldığı diğer metinleri anlamak için kullanılabileceğini göstermek amaçlarımız açısından yeterlidir. · artık mümkün-açıkça belirtilmelidir. Kuvvetler teorimizin yardımıyla, bl olabilir. fh p ewer Gnostik tedaviyi yorumlayabilecek kadar dürüst bir şekilde .. . Gnostizm'in başlangıcı. hem üretken dürtü hem de kalıcı bağlantıdır. • Yazar E. Thomassen'in gerçekçi yaklaşımı şöyle yorumluyor: "Karmaşık f h oranı", [NH Tri'de şeffaftır. Trac.) metafizik yapıyı 0 yapar. Girişte issyGnostik düşünce o . Öyle ki risale, özel olarak genel olarak bir doloji olarak hizmet edebilir ve aynı zamanda Valentinian teolog ant mTactate [NHC 1,5]," Vig.'yi aydınlatılabilir ("Th w Id ·n the Tr1par 1 ee Structure of the Transcendent veya 1 Chr. 34 (1980) 358-75). - 15 -

--- SAYFA 27 ---

Gnostik Kodun Kırılması: Gnostisizmdeki Güçler O halde başlangıçta yalnızca tarif edilemez ve bilinemez bir ilahi varlık veya kaynak vardı, tamamıyla iyiydi. Kendisinden "ortaya çıkardığı" çok sayıda göksel varlık arasında biri, bazen erkek bir tanrı, daha sık olarak bir dişi tanrı (Sophia), hata yapar ve daha aşağı bir gerçeklik yaratır, bu da daha sonra giderek şekilsiz formlarda kendi kendine yaratır ve sonunda maddeye ulaşır.2 Birçok Gnostik için, Yaratılış'ı Yahudilik ve Hristiyanlıkta olduğu gibi bir Düşüş takip etmedi; Yaratılış Sonbahardı. Bunlar tek ve trajik bir olaydı. Pek çok metinde maddeye bu şekilde devredilmesinin merkezinde, genellikle İbranice Kutsal Yazıların Tanrısı ile eşitlenen, kendisi üzerindeki diğer tüm güçlerden, hatta Annesi Sophia'dan bile habersiz olan bir Yarı dürtü veya Yaratıcı tanrı yer alır. İnsanlık bu Yaratıcı tarafından yaratılmıştır, ancak daha yüksek güçlerin müdahalesi sayesinde, insan bedeninin hapisanesine ilahi bir kıvılcım aşılanır. Kurtuluş, kişinin uykudan uyanması veya ruhsal sarhoşluktan ayılması, dünyanın iğrenç yalanını tanıması ve Demiurge'nin (Archon veya Logos olarak da bilinir) ve onun Güçlerinin kontrolünden kurtulmasından oluşur. Daha sonraki, kelimenin tam anlamıyla ifade edilebilecek bir versiyonunda, kurtarılan ruh, ölümde et bedeninden sıyrılır, gizli şifreler aracılığıyla yedi gezegensel hükümdarın (Arkonlar) arasından sıyrılır ve benliğin, tanrıların ötesindeki Tanrı ile yeniden bir olduğu ötedeki yüksek göklerde bir "ruhsal beden" alır. Buradaki temel mitsel içgörü, insanların, gerçek benliğin ortaya çıkışına karşıt olan ve aslında ona kesinlikle düşman olan, yabancılaştırıcı ve yabancılaşmış bir dünyada sosyalleştiğidir. Dünya atmosferi, ruhu baştan çıkaran ve onu saptıran, onu kötülük işlerine sürükleyen ve onu "... arkhon aracılığıyla var olan otoritelere teslim eden" sahte bir ruhun hakimiyetindedir. Suçu daha sonraki yazarlar ona yükleme eğilimindedir (Deirdre J. Good, Reconstructing the Sophia Tradition in Gnostic Literature [SBLMS 32; Atlanta: Scholars Press, 1987]).3 Demiurge, tüm Gnostik geleneklerde, özellikle de daha az Yahudi veya Hristiyan, daha Helenistik olanlarda görülmez. Birkaç metin onu Şeytan'la çekişme içinde olarak tasvir ediyor (veya Şeytan'ı onun asi oğlu veya babası olarak tanımlıyor), ya da onu tövbe etme ve iyileşme yeteneğine sahip olarak görüyor, hatta onu insanlığın kurtuluşunda bir araç olarak tasvir ediyor (Ugo Bianchi, "Le proll!me des Origines du Gnosticisme," OG 17-20; Jar! E. Fossum, The Name of God and the Angel of the Lord [WUNT]. 36; Tiibingen: J.C.B. Mohr, 1985] 7-8; M.J. Edwards, "Kilise Babalarında Gnostikler ve Valentinianuslar", JTS 40 (1989) 40.

--- SAYFA 28 ---

Gnostik Miti [Demiurge] ve onu zincirlerle bağlayıp hapse attılar."4 İsrail'in peygamberleri ve ilk Hristiyanlar siyasi ve dini düzeni ve otoriteleri eleştirmişlerdi, ancak Gnostisizm'de ilk kez tüm yabancı kural ve otoritenin kategorik bir reddi vardı. Yalnızca tüm kurumlar değil, madde, beden, cinsiyet ve dünyanın kendisi de tanrıyı parçalayan kozmik bir hataydı. Dolayısıyla dini dürtü, yalnızca kendini bu mantıksız ve kasvetli hatadan kurtarmak değil, aynı zamanda Tanrılığı da kurtarmak, maddenin hapisanesine dağılmış ruh kıvılcımlarını ilahi olana geri getirmek ve onu en sonunda ilksel birliğine geri getirmektir. O zaman dünya yok olacak; başka hiçbir şey kurtarılmayacak. Güçler -gerçekliğin sosyal yapıları, politik sistemler, aile veya din gibi insani kurumlar- hepsi sona erecek. Bu Güçler, Gnostik düşüncede uygun bir rolleri olmadığından, insanlığa hizmette uygun rollerine "yeniden getirilmeyecek". Tamamen yok edilecekler. Belki de bir kaynağın iddia ettiği gibi, Güçler kendileri tarafından bilinmeden yüce Tanrı tarafından iyilik için kullanılıyordur; belki de yok edilmeden önce toplumun düzenine hizmet etmeleri sağlanabilir.5 Ancak Güçler arasında iyilik ve kötülük diyalektiği yoktur. Önemli istisnalara rağmen, eğilim onları tamamen şeytanlaştırma yönündedir.6 Gnostisizmi bir dini yönelim olarak ayırt edici kılan şey, dünya üstü dünyadaki iki seviyeye olan inançtı; her biri kendi Tanrısına sahip, biri en yüksek cennetin (Ogdoad veya sekizinci cennet) içinde veya üstünde, tamamen iyi; diğeri ise alt göklerde (Hebdomad veya yedi gök), kötü ya da en iyi ihtimalle kafası karışmış, cahil, kibirli ya da sınırlı.7 NH Tri'ye göre. Trac., maddi dünya sistemi (oikonomia8), tüm bir yanıltıcı güçler düzeni yaratan Logos'un "kibirinin" sonucudur: insanlığı aptallaştırmak ve zorlamak için kullanılan "akıldan ve ışıktan yoksun benzerlikler, kopyalar, gölgeler ve fantazmalar" 4 NH Ap. Jolin 26:20-27:11. 5 NH Tri. Trak. 89:28--90:1. 6 Jonas daha önce (1966) Gnostik ruh halinin "... bu konuda bir isyan ve protesto unsuru taşıdığını" yorumlamıştı. Onun dünyayı reddetmesi, diğer dünyevi olmayan inançların sükunetinden veya teslimiyetinden uzak, kendine özgü, bazen küfür niteliğinde bir şiddettir ve biz genellikle aşırılıkçılığa, fantezide ve duyguda aşırılığa eğilim olduğunu fark ederiz." ("Gnostik Sendrom: Düşüncesinin, Hayal Gücünün ve Ruh Halinin Tipolojisi," Felsefi Denemeler 272.) 7 Simone Petrement, Ayrı Bir Tanrı (HarperSanFrancisco, 1990) 10. 8 NH Tri. Trak. 77=3; aksine, sustasis Pleroma sistemi veya en yüksek cennet için kullanılır (Harold W. Attridge ve Elaine Pagels, "The Tripartite Tractate", Nag Hammadi Codex I ((2 cilt; ed. Attridge; NHS 22-23; Leiden: E. J. Brill, 1CJII5) i. 3o6).

--- SAYFA 29 ---

18 Gnostik Kodun Kırılması: Gnostisizmdeki Güçler (78:32-35). Tahakküm Sistemi'nin dikkat çekici bir analizi şöyle: Onlar [Güçler] kendilerinin kendi başlarına var olan varlıklar olduklarını ve kendilerinden önce var olan başka bir şey görmedikleri için kaynaksız olduklarını düşünüyorlardı. Bu nedenle, uğruna var oldukları kişinin önünde kendilerini küçük düşürmeden, itaatsizlik ve isyan içinde yaşarlar. Birbirlerine hükmetmek, kibirli hırslarında birbirlerine üstünlük sağlamak istiyorlardı... Her biri gölgesi olan ismin görkemine göre birbirleri üzerinde güç arzusuna sürüklendiler, her biri kendisinin diğerlerinden üstün olduğunu hayal etti.⁹ Her biri diğerleri pahasına üstünlük için yarışan Güçler kaosunun bundan daha doğru bir tanımını düşünemezdik. Birlikte, kurumların ve imparatorlukların tahakküm arayışını meşrulaştıran, görünmez ama elle tutulur bir dünya atmosferi yaratıyorlar. Jonas'ın sözleriyle, Gnostikler kadim yönetim sistemini kutsallığından arındırdılar; onlar "... ilham verici bir 'hiyerarşik' düzenin sözde saygınlığını, en fazla itaati gerektirebilecek, ancak saygıyı değil, çıplak bir güç gösterisine indirgediler." ¹⁰ Bu Güçler sırasıyla "hylics"i -ilahi kıvılcımdan tamamen yoksun olan, "savaşçılar, savaşçılar, sorun çıkaranlar, itaatsizlikte mürtedler, gücü seven insanlar" (80:5-10) doğurdu. Logos, yarattığı şeyi görünce "şaşkına döndü ve hayrete düştü" (80:14). Burada bir programlama hatasının kontrolden çıktığı açıkça görülüyor. Artık "... ne onların kargaşayı sevmelerini durdurması ne de onu [dünyayı] yok etmesi mümkündü" (80:20-22). Logos (burada paradoksal olarak, irrasyonel rasyonelliğin, zorlayıcı düzenin ilkesi olarak ele alınıyor) yarattığı kargaşadan tövbe etti, ancak yanıltıcı güç sistemi artık sağlam bir şekilde yerli yerine oturmuştu ve onu yok edemezdi. Daha yüksek, ilahi düzeni taklit eden bir dünya yaratmaya yönelik bu başarısız girişim, "bir benzerlik yanılsaması", "birlik olan sistemin taklididir" (82:19-20; 81:4-5, 1. baskı). ⁹ NH Tri. Trak. 79:12-32, 1. baskı. Ayrıca bkz. Sethian-Ophites: "Onlardan ilki, laldabaoth [Demiurgos], onun izni olmadan oğulları ve torunlarını -melekler, başmelekler, üstünlükler, güçler ve egemenlikler- yarattığı için Anne'yi küçümsedi. Bunlar yapıldıktan sonra, oğulları üstünlük için ona karşı bir mücadeleye yöneldiler" Orenaeus, Heresy'ye Karşı V.30.5; tr. R. M. Grant, Gnostisizm: Bir Antoloji [Londra: Collins, 1961] 51). ¹⁰ Jonas, Gnosis und spiitantiker Geist (FRLANT 33; Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1934) 1. 214-15.

--- SAYFA 30 ---

Gnostik Efsane 19 Yani insanlar, uyumlu görünen, ilahi düzeni taklit eden ve dolayısıyla tapınmayı veya en azından itaati hak eden sistemler yaratma yeteneğine sahiptirler; ama aslında bunlar ancak dayanılmaz adaletsizlik ve şiddet pahasına sürdürülür. Bu tür sistemlerin pençesinde olanlar, hatta en küstahça sömürülenler bile, sanki "... unutkanlık ve ağır uyku; sıkıntılı rüyalar görenler, rüya görenler baskı altındayken uyku gelenler gibi" (82:26-31) gibi bir varlık içindedirler. Bunlar bir bakıma Marx'ın "lumpen proletarya" olarak adlandırdığı, kendi sömürülmelerine gönüllü olarak razı olanlara benzerler, tek fark bu hylic'lerin her sınıfta bulunmasıdır. Güçler daha sonra "psişikleri", yani ilahi kıvılcıma sahip olan ancak maddeye ve arzuya o kadar derinden saplanmış ki, kurtuluşları en iyi ihtimalle sorunlu olan insanları yarattılar. "Karşılıklı saldırı durumlarında normal olduğu gibi, şiddet ve zulüm eylemlerine maruz kaldılar, çünkü iktidara ve bu tür diğer şeylere karşı arzuları var... oysa hiçbiri yüce olanı anmıyor ve yüce gerçek Tanrı'yı kabul etmiyor (84:11-24, 1. baskı). Bazı Gnostik sistemlerde bu medyumlar kurtarılamaz, diğerlerinde ise katı çilecilik ve gerçek dinin emirlerine sadık itaat yoluyla kurtarılabilirler. Ancak yalnızca üçüncü bir insan kategorisi, "pnömatikler", yani gerçekten ruhani olanlar, Güçlerden muaftır ve şimdi bile Pleroma'ya veya gerçek cennetlere kaçma yeteneğine sahiptirler.¹¹ İnsanlığın bu üç katlı bölünmesi, özellikle belirli bir topluluk içindeki bireylere uygulandığında yıkıcıdır ve Hristiyan kiliseleri bu tür ayrımlara kararlılıkla direnmiştir. Sonuçta kimin Tanrı'ya yönelmeye muktedir olduğunu kim bilebilir? Bu tür kategoriler, insan kalbini bilen tek kişi olan Allah'ın ayrıcalıklarını gasp eder ve daha sonraki davranışları ne olursa olsun kurtulduklarına inananlarda kibri teşvik eder. Ne var ki, bu üçlü ayrımın belirli bir faydası vardır; Pavlus'un kendisi de 1 Korintliler 2:12-3:4'te bu yönde ilerlemektedir. Bazı insanlar SL'L'm yaparak kendilerini bir daha geri dönülmez biçimde tahakküm arzusuna (hylics) satmışlar, diğerlerine ise tahakkümün ne olduğunu görmeleri ve onu terk etmeleri için yardımcı olunabilir (Cpsiks), diğerleri ise başından beri tahakkümün cazibesine hiç kapılmamış gibi görünüyor (pnömatik). Ve risale bize bu meselenin sonuçta karakterolojik değil teolojik olduğunu hatırlatır: her şey Yüce Olan'ı tanıma kapasitesine bağlıdır (84:22-24). Powl'r arzusunun kendisi, Tanrı'dan yoksun bir kalbin boşluğunu maskeleyen telafi edici bir mekanizmadır. ¹¹ E. Pagels, "Valentinian Eskatolojisinin Çelişkili Versiyonları: Irenaeus' Treatise vs. Tire Exce1-pts from T/lt'odotus," HTR 67 (1974) 35-53. Petrement burada tartışılan üçlü antropolojinin çok daha karmaşık olduğunu düşünüyor (Ayrı Bir Tanrı 181-210).

--- SAYFA 31 ---

20 Gnostik Kodu Çatlamak: Gnostisizmdeki Güçler Bu antropolojinin karamsar seçkinciliğinin arkasında, insanlığın kendi en değerli özünü unutacak şekilde toplumsal olarak şartlandırılma kapasitesinin derin bir şekilde tanınması yatmaktadır. Ve bu, bugün bu belgelerin ilk yazıldığı zamanki kadar doğru ve sorunludur. "Cehaletten önce var olan gerçeğin bilgisi... ..aşağı düşünceden kaynaklanan acı çeken herkesin içinde bulunduğu köle doğasından kurtuluştur." 12 Bu ifade, içinde yer aldığı kafa karıştırıcı metafizik dramın altında, çoğu insanın "aşağı bir düşünce" tarafından şekillendirildiği ve "kölelik doğası"nın aşılandığı yadsınamaz bir gerçeğe işaret etmektedir. İnsanların büyük çoğunluğu olumsuz bir öz imajdan muzdariptir. Zihinleri medya tarafından "aşağı düşüncelerle" dolduruluyor. İntihar niteliğindeki siyasi ve çevresel politikaları gözünü kırpmadan kabul etmeyi öğreniyorlar. Gnostik eleştirinin demokrasiye tercüme edilmesi zor olacaktır, zira demokrasinin sıradan insanlara olan garip inancı göz önüne alındığında, bu kesinlikle demokratik yönetimi bu kadar zorlaştıran faktörlerden birini tanımlamaktadır. Öte yandan Gnostikler, gücün kullanılmasında demokratik kontrol ve dengeyi gerçekten takdir etmiş olabilirler. Logos'un hükmettiği kusurlu dünyada, melekse Güçler birbirlerine karşı konumlanmış ve güç arzularını birbirlerini kontrol altında tutmak için kullanırlar. Her biri kendisine emanet edilen ırkı, milleti veya idareyi gözetir. "Krallar vardır, efendiler vardır ve emir verenler vardır; bazıları cezayı uygulamak için, bazıları adaleti sağlamak için, bazıları dinlendirmek ve iyileştirmek için, bazıları öğretmek için, bazıları da korumak için" (100:12-18). 1J Bir Güç'ü diğerine karşı oynayarak "bu dünyadan" kaçabileceklerini düşünenler, kendilerini kurtarma girişimlerinin yalnızca daha fazla karmaşıklığa yol açtığını keşfederler. Arhontların psiko-fiziksel dünyasındaki yaşam devasa bir labirenttir. Hakimiyet Sistemi'nden, sisteme gömülü güçler aracılığıyla çıkış sağlanamaz. Dolayısıyla kurtarılmamış yaşam, bir Güçten başka bir Güç aracılığıyla kişinin daha sonra özgürleştirilmesi gereken bir dizi kaçış olarak deneyimlenir. "Bir kez kötülüklerin labirentine dalmış olan zavallı [Ruh] hiçbir çıkış yolu bulamaz." 14 12 NH Tri. Trak. 117=28-38, Rudolph'un çevirisi, Gnosis 268. 13 Yeni Ahit'in yazarları gibi, Gnostikler de hiçbir uyarıda bulunmadan ruhsal güçlerin tanımlarından insan faileri hakkındaki ifadelere geçerler. Bu, Güçlerin tek bir sosyo-spiritüel olgunun hem dış hem de iç tezahürleri olduğu anlayışıyla tutarlıdır (bkz. Güçlerin Adlandırılması, bölüm t ve 3). 14 Naassene Mezmur, Hippolytus'ta, Refutation V.10.2, Jonas tarafından çevrilmiş, GR 52.

--- SAYFA 32 ---

Gnostik Efsane 21 Bu farkında olmadan sosyal eleştirmenlerin tekrar tekrar değindiği temalardan biri de gücün kibiridir. Örneğin, Valentinianusçu Gnostik Ptolemaios'a göre, Sophia "Kurtarıcı'dan öğrendiklerini yansıttı" ve "annesi tarafından gizlice hareket ettirilerek kendisinden sonra gelen her şeyi şekillendiren Demiurge'yi (Yaratıcı) yarattı." Dolayısıyla "Demiurge tüm bunları kendisinin yarattığına" yani tüm bunların kendi yansıması olduğuna inanıyordu. Ama aslında bunları Sophia onu yapmaya teşvik ettiği için yapmıştı. "Cenneti, cenneti bilmeden yarattı. cennet; insanı tanımadan yarattı; farkında olmadan dünyayı gün ışığına çıkardı. Ve her durumda, derler ki, yaptığı şeylerin, hatta kendi annesinin fikirlerinden habersizdi ve her şeyin yalnızca kendisinin olduğunu hayal ediyordu."15 Modern kulaklara bu düşünce tarzında garip bir şekilde tanıdık gelen bir şeyler var. Sophia, Demiurgos'u "yansıtıyor", o da onu yaratmaya teşvik ettiği tek şeyin kendi yansıması olduğuna inanıyor. Bu, Aydınlanma tarafından şekillendirilen Batı zekasının ironisi değil mi: Prometheusçu insanlık, buna ikna olmuş. Sessiz ve karanlık bir evrende bilincin ışığını tek başına taşıyan, tanrıları yaratan mı? Bu, modernizmin dev isyanıydı: Manevi dünya, burada insan egosuyla özdeşleştirilen Demi dürtüsünün yalnızca bir "yansıması"ydı. Bu metinler aksini iddia ediyor: Sophia, Demiurgos'u yarattı ve onu yaratmaya yöneltti. Bu, Rönesans'ın kibrinin çok önemli bir düzeltmesidir, düşük güçler daha yüksek olanı değil. Arketipler, tamamen bilginin ötesindeki bir bilinçsizlik bölgesinden ister istemez üzerimize baskı yaparlar. Arketipler, bilinçdışının devam eden deneyimiyle yakın temas halinde kalırsa, arketipleri değiştirebilirler. Ancak düşünce özerk hale geldiğinde ("kibir"), yaşamı zenginleştirme gücünden yoksun soğuk soyutlamalara sürüklenir. Gnostiklerin yaptığı gibi, içsel deneyimi kozmosun ekranına yansıttığımızda bile, ilk önce yansıtılanı dışarı yansıttığımızı tekrarlamakta yarar var. Tanrıları biz yaratmıyoruz; onlar zaten oradalar. Onlar icat edilmediler ama açığa çıkarıldılar. Elbette tanrıları kendi görüntümüze göre şekillendiririz, ama eğer ilahi olanla gerçek bir temas içindeyssek ve tanrısal olanla gerçekten temas halindeyssek. Irenaeus, Heresy'ye Karşı I.5.1-3;

--- SAYFA 33 ---

22 Gnostik Kodu Çatlamak: Gnostisizm'deki Güçler Sadece tanrı konuşmasıyla meşguller, ilahi olan bizi de şekillendiriyor ve ilk olarak: zihinlerimiz bu şeyler üzerinde derinlemesine düşünebilir çünkü bunlar Tanrı'nın suretinde yaratılmıştır. Başka bir deyişle, kişisel düzeyde Tanrı, yabancılaşmış egoyu temsil ederken, kolektif bilinçdışı düzeyinde yaşamın Kaynağını unutarak yabancılaşan tüm dünyayı temsil eder. Dolayısıyla Demiurge, insanların yaşamın gerçek kaynaklarından yabancılaştığı ve kendilerini bu dünyanın tek yaratıcıları ve tanrıları olan küçük yaratıcılar olarak hayal ettiği bir dünyanın maneviyatıdır. Dolayısıyla "bu dünya"nın yabancılaşmış kişisel egosu, Tahakküm Sisteminin toplumsallaşmış ürünüdür; tıpkı Tahakküm Sisteminin yabancılaştırıcı maneviyatının, yanıltıcı bir fanteziye hapsolmuş milyonlarca yabancılaşmış egonun ürünü olması gibi. Bu nedenle Demiurge, hem kurtarılmamış kişisel ego hem de ego-merkezli insanlardan oluşan topluluklardan doğan savaşlarda ve çatışmalarda, kendi kısa vadeli çıkarlarına ilişkin yanlış görüşlerini kendilerinin ve bütünün en iyi uzun vadeli çıkarlarının üstüne koyan savaşlarda ve çatışmalarda kendini gösteren hybris'in dünya atmosferidir. Demiurge "cenneti bilmeden cenneti yarattı"; sosyo-politik dünyanın ardındaki maneviyat, gerçek Kaynağından habersizdir. Tahakküm Sisteminin bir maneviyatı vardır ama bunun olduğunu bilmez. Maddi şeylerin "içerisi" gibi "semavi" bir tarzda davranır, ancak kendi içindeki kaynağını bilmez. Şirketler, aileler, uluslar, medya, "atmosfer" ticareti, imaj yaratma, ideolojik savaş: "hava hastalanacak" (NH Asklepius 73:18). Vatanseverliği, dayanışma duygularını, morali, kurumsal kültürleri beslerler; manevi konuları ele aldıklarını veya içinde, onun aracılığıyla ve onun için var olduklarını bilmeden. Güncel bir örnek vereyim. Hazel Scl>attschneider, "Hekim-Hemşire-Hasta İlişkileri: Hemşirelik Perspektifi" başlıklı yüksek lisans tezinde, Kanada hastanelerinde hemşirelerin rolünü analiz etmek için Güçler anlayışını kullanıyor. Sık sık ve bazen de kendilerini bir kültün merkezindeki tanrılar olarak kabul eden doktorların hiyerarşik, ataerkil rolünü anlatıyor. Kendi bölgelerini kıskançlıkla korurlar; Hastaneler sıklıkla hastaların rahatlığı için değil, doktorların veya yöneticilerin rahatlığı için işletilmektedir. Hemşireler ise tersine, Victoria dönemindeki bir evde idarenin çoğunu üstlenen ve kocasının (doktorun) periyodik olarak aileyi kontrol etmek için eve gelip evden ayrıldığı anne gibidir.

--- SAYFA 34 ---

Gnostik Efsane 23 annenin yerine getirmesi gereken emirleri verir. Hemşirenin hekime sadık olması, hatalarını gizlemesi, emirlerini sorgulamaması, onun "her şeye kadir olma havasını" ve kurumsal otoritesini koruması gerekmektedir. Pek çok hemşirenin daha meslektaşlara dayalı, etkileşimli, ilişkisel güç düzenlemeleri dizisine doğru değiştirmeye çalıştığı bu ortam, tipik olarak güç paylaşımından ziyade bir "üzerinde güç" sistemi olarak deneyimlenir. Eğer doktor "tanrı"ysa, hemşire de bir "melek"tir, uysal ve sakin, beyazlar içinde uysal bir hizmetçidir. Hemşirelerin iyileşme sürecinin merkezinde yer aldığı ve kendi başlarına şifacı oldukları yönündeki yaygın bilgiye rağmen var olan bu güç dengesizliği, hastanelerde umutsuzca dönüşüm gerektiren sağlıklı bir kurumsal ruh veya "melek" yarattı. Hemşireler rutin olarak doktorlar tarafından aşağılık muamelesi görüyor; hastalar sıklıkla kendi iyileşmelerine ve hatta yaşamlarını etkileyen kararlara dahil olmaktan dışlanırlar. Schattschneider, hastane hiyerarşisini karşılıklı güç paylaşımına dönüştürecek bir özgürlük etiği çağrısında bulunuyor. Onun iddiası açısından kritik olan, sorunu yaratanın personel (kibirli doktorlar, çekingen hemşireler, her ikisine de gerçekçi olmayan umutlar ve korkular yansıtan çaresiz hastalar) değil, insanları tipik rollere ve tepkilere bağlayan sistemin maneviyatı olduğu iddiasıdır. "Çünkü biz ete ve kana karşı değil, beyliklere, güçlere, bu mevcut karanlığın dünya yöneticilerine karşı mücadele ediyoruz" (Ef. 6:12). Tezini gözden geçiren bir tıp doktoru, benimle paylaştığı büyüleyici bir yorumda bulundu: Sağlık sistemindeki şeytani güçler [fikrinin] kabul edilmesinde, hatta konuyla ilgisinin görülmesinde zorluk çekiyorum. Dışsal ve içsel bir güç tezahürü olduğunu kabul ediyorum. Aslında ben öyle bir kavram düşünmüyorum. ... rny sl'ns'l'de yeni. Herhangi bir organizasyonun hem iç hem dış, hem yapıya hem de politikaya, hem formlara hem de felsefeye sahip olacağı mantıklıdır - ama "Lkmonik" mi? ... Ben de "bir kurum kendi yapısına ve geleneğine, insanoğlunun onur ve değerinden daha fazla değer verdiğinde, bunun bl'Wllll' d'monik olduğu" (s. 39) fikrine katılıyorum - ancak bunun nerede uygulandığını anlamıyorum. Gerçek şu ki, kavramın tüm organizasyonlar için bir dış ve bir iç yönü vardır. Görüldüğünde apaçık ortadadır, ancak doktorun kabul etmeyeceği şey, bunun herhangi bir ilgisi olduğudur. Hayatında, yönetmeye yardım ettiği sistemin bir "meleği" olduğunu hiç fark etmemişti ve şimdi, onun varlığından haberdar olarak, hemşirelerin gerçekte ataerkil iktidar sistemini deneyimlediklerini inkar ediyor.

--- SAYFA 35 ---

Gnostik Şifreyi Kırma: Gnostisizm Hastanesindeki Güçler, örneklerle dolu bir tezin tamamını okuduktan sonra bile insanlık dışı, alçaltıcı ve şeytani olarak görülüyor. Benzer şekilde, işletme profesörleri artık kurumsal kültürler ve sembolik sistemler hakkında konuşmaya başlıyorlar, ancak bunu her zamanki indirgemeci, materyalist tarzda yapıyorlar. "Elbette" işletmelerin hissedilen bir gestaltı, bir havası, birlik ruhu vardır; ancak bu içgörü, insanların sistemdeki patolojiyi fark etmesine veya onun dönüşümü için mücadeleye girişmesine neden olmuyor. Charles Upton bana, büyük işletmelerde uyuşturucu tedavisi programları düzenleyen bir danışmanlık firmasından bir kadınla yapılan bir konuşma hakkında yazdı. Bazı şirketlerin uyuşturucu testini zorunlu kılmasını kolaylaştıran yeni federal mevzuat kapsamında artık daha fazla işçiyi tedavi programlarına zorlamak için harika bir fırsat olduğunu ve firmasının başarılı tedavi konusunda uzun vadeli performans geçmişinin yüzde 70'in üzerinde olduğunu söylemek için bize yaklaştı. Ayrıca ABD'li işçilerin dörtte birinin uyuşturucu veya alkol sorunu yaşadığını gösteren istatistiklerden de alıntı yaptı. Özellikle çevreye duyarlı endüstrilerde uyuşturucu testinin bazen gerekli olabileceğini kabul ederken (Alaska petrol sızıntısı meydana geldiğinde Exxon Valdes'in kaptanının sarhoş olabileceğini unutmayın), aynı zamanda uyuşturucu testi ihtiyacının korkunç ve insanlık dışı bir durum olduğundan da yakınıyorduk. Bu tamamen onun anlayışına aykırıydı. Büyük şirketleri hem "kültür" hem de "aile" olarak tanımlamaya devam etti ve ABD'li işçilerin psikolojik sorunlarının bizzat biyolojik ailenin bir ürünü olduğunu ileri sürdü; ona göre büyük şirketler artık bu ruhsal yaraları zorla tedavi yoluyla iyileştirebilecek konumdaydı. Biz ailelerin değil şirketlerin; patronunuzu ebeveyn olarak görmenin sağlıklı bir davranış örneği olduğunu; şirketlerin, yaşayabilir kültürler olarak sınıflandırılmayacak kadar insani yönlerimiz açısından çok sınırlı olduklarını ve kimyasal bağımlılığın suçunun en azından şirketlerin kendilerine atılması gerektiğini ve uykulu insanların bizi çalışmaya zorladığı insanlık dışı koşulların kendilerine atılması gerektiğini. Anlamayarak ve savunmacı bir tavırla tepki gösterdi. Kurumsal yapının kendisi de kısmen sorumlu olabilir. Çalışanlarının bağımlılıkları onun için yıkıcı ve sapkın bir kavramdı: Yavaş yavaş Kurumsal Dünyanın Archon'u tarafından sahipleniliyordu ya da ele geçirilmişti. Demiurge gibi, kurumlarımızı yönetenler de tüm bunları kendilerinin yarattıklarına inanmaya ve her şeyin yalnızca onların olduğunu hayal etmeye eğilimlidirler.¹⁷ Demiurge'nin güç kompleksinin Gnostik analizi, modası geçmiş olmak şöyle dursun, dikkate değer ölçüde doğru bir sonuç ortaya koyuyor: 17 Valentinianus'lar, Irenaeus'ta, Sapkınlığa Karşı, 1.5.3.

--- SAYFA 36 ---

Gnostik Mit, kendi refahını en yüksek iyilik haline getiren şirket ve kurumların manevi etkilerinin tasviridir. Geçtiğimiz birkaç yüzyılda, Demiurge yanılması bir bütün olarak Batı kültürünün zihnini sardı: "Ruhsal herhangi bir şeyi bilemeyecek kadar zayıf olan O [Demiurge, kendisinin tek Tanrı olduğunu hayal etti ve peygamberler aracılığıyla, 'Ben Tanrı'yım ve benden başkası yoktur' dedi (Yeşaya 45:5)."¹⁸ Ne yazık ki, benim bakış açım göre, Gnostikler bu şaşırtıcı içgöründen, onları ilahi görevlerine çağırmaya çalışabilecek Güçlerle bir ilişkiye geçmediler. Aslına bakılırsa Gnostikler, haklı olarak, toplumsal ilgisizlikleri nedeniyle eleştirilirler. Ancak geçmişte olduğundan daha açık olmalıyız ki, onların kaçışları burjuva tatmininden değil, sosyal eyleme veya iyileştirme çabalarına hiçbir yer bırakmayacak kadar aşırı ve uzlaşmaz bir analizden doğmuştur. İlginçtir ki, insanlarda ve dünyada hiçbir muğlaklığa veya kötülüğün karışımına tahammül edemeyen aşırı kötülük görüşleri, genellikle politik olarak gerici olmakla sonuçlanır. Örneğin Thomas Hobbes'un Leviathan'ını düşünün: İnsan toplumu herkesin diğerlerine karşı savaşıdır; insan doğası iyileştirilemez. Bu nedenle, insanların doğal anarşisini sınırlamak için, merkezi güçlere sahip ve sınırsız baskı yapma kapasitesine sahip güçlü bir prens gereklidir. En azından siyasetle ilgilendiğimi düşünüyorum. Gnostikler, kendi zamanlarının politik ve sosyal hastalıklarına dair mitolojik olarak tasvir edilen ayrılıkların berraklığına rağmen, bunu hiçbir zaman açık bir şekilde direnişe tercüme edemediler. Eğer kötülük bu kadar kökleşmiş, yaygın ve yok edilemezse, o zaman mevcut düzeni düzeltmek veya iyileştirmek için yapılabilecek hiçbir şey yok. Bu yüzden Gnostikler hareketsizdir, diğer dünyaya kaçmayı beklerken, ilkleri direnmeden hayata karşı savaşlarını tırmandırır.

--- SAYFA 37 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 38 ---**

Kendisi tam teşekküllü bir Gnostik olmayan Ilarlim, Eski Ahit'teki Tanrı'nın, İsa'nın indirdiği sevgi dolu Tanrı ile her bakımdan tutarlı olmadığını doğru bir şekilde algılamış ve Yahudi Tanrısının yalnızca Yaratıcı (Demiurge) olduğu görüşünü ortaya atmıştır. Marcion'un çözümü son derece basitti -belirsizlikten bir başka kaçış- ve kilise onun düşüncesine inatla direndi. Ancak Marcion'un etik tutkusunun gücünü tanımak önemlidir. Tanrı-imgesinin tahakküm sisteminin esiri haline gelme derecesini, onun meşrulaştırma için kullandığı unsurları sınırsız bir içtenlikle algılayan ilk kişi oydu. Bu fikir, Dördüncü Evangelist'in dini yetkililerin gerçek babasının, taptıklarına inandıkları Tanrı değil, Şeytan'ın kendisi, yani Hakimiyet Sisteminin ruhu olduğunu iddia ettiği Yuhanna 8+i'de zaten gizliydi. NH Gospel of Philip aynı fikri daha diplomatik bir şekilde geliştiriyor: "Yönetenler (arşinler) insanlığı aldatmak istediler;" "...iyi olanların adını aldılar ve iyi olmayanlara verdiler ki, bu adlarla onu [insanlığı] aldatsınlar ve onları iyi olmayanlara bağlasınlar" (54:is-25). Ancak hiç kimse bu mesajı William Blake'in Hristiyanlık hakkındaki hükmünün gücüyle ifade etmemiştir: "İnsan, &... . İsa'nın dinine göre, onun da bir dini olacaktır; eğer e'e'ye sahip değilse. . Şeytan'ın ordusu, Şeytan Dini'ni çağırıyor ve ynago'yu inşa edecek. 11 Bu dünyanın Prensi Tanrı'ya yazık olmasın; ve Tanrı Adı altında Şeytan'ı yok etmek." 1. /ete William Blake'in Yazıları 1 William Blake, "Jerusalem", plaka 521 1.n Th~ Co~~alifornia, 19s2) 201. (rev. ed.; ed. David V. Erdman; Berkeley: University 0 - 27-)

--- SAYFA 39 ---

:z8 Cnu:King Gnostik Yasa: Gnostisizmdeki Güçler Zulüm gören mezhepten yerleşik dine doğru ilerlerken Hristiyan kilisesinin başına gelen bu "isimleri değiştirme" sürecini izleyebiliriz. Büyük Güçlerin dili, Konstantin 312'de Hristiyanlığı benimsemeye başlayana kadar, hem Ortodoks hem de Gnostik eğilimli kilisenin tüm kanatlarında ortaklı. Kısa sürede kilise İmparatorluğun resmi dini haline geldi ve başarısı İmparatorluğun başarısından ayırt edilemez hale geldi. Radikal bir tersine dönüşle, İmparatorluğun korunması Hristiyan etik davranışının belirleyici kriteri haline geldi. 2 Kilise, egemen topluma muhalif bir konumdan, onun başlıca manevi desteği haline geldi. Romalı yargıçlar tarafından aslanlara yem olarak ayrılan Hristiyanlar, birdenbire kendilerini bu yargıçların itirafçıları olarak buldular. Bunun pek çok faydası oldu -çocukların teşhir edilmesinin sona ermesi, gladyatör yarışmaları, kölelik, resmi olarak tasvip edilen ahlaki ahlaksızlığa- ama kilise bunun bedelini temel bir toplumsal eleştirinin kaybıyla ödedi. Putperestlik noktasında Roma'da vücut bulan Tahakküm Sistemine zekice saldırmıştı. Hristiyanlaşan İmparatorluk putperestliği kınadığında kilise kazandığını düşündü. Ancak Tahakküm Sistemi hâlâ yürürlükteydi ve rakiplerini bastırmak için siyasi gücü kullanmaya karşı koyamayan kilisenin kendisine daha da sinsice geçti. Beklendiği gibi, beylikler ve güçler hakkındaki konuşmalar artık yeni ortaya çıkan "Büyük Kilise" için bir utanç haline geldi. Gnostisizmin "Hristiyan" devletinin gücü tarafından ezilmesiyle birlikte, Güçler kategorisi, etik muhakemenin bir aracı olarak kayboldu. Güçler, her türlü kurumsal referanstan yoksun, havadaki bedensiz şeytanlara indirgenmişti. Eusebius gibi dini nüfuzu savunanlar imparatorluğun eleştirisine tahammül edemezlerdi. Gnostiklerin şu şekilde konuşması sadece sapkınlık değil, düpedüz bir fitneydi: "Bu yöneticilerin sizin üzerinizde herhangi bir gücü olduğunu mu düşünüyorsunuz? Hiçbiri gerçeğin köküne karşı galip gelemez... bu Otoriteler dizginlenecektir."J Ve Gnostiklerin Güçleri kendi sistemleri için bu kadar merkezi hale getirmiş olmaları, kilisenin kendisini önde gelen Güçlerden biri yapmakla meşgul olduğu bir dönemde Güçlerin itibarını daha da zedeledi. O zamanlar, Col 2:15, 2 J. Denny Weaver, "Atonement for the Nonconstantinian Church", Modern Theology 6 Ouly 1990) 307-23'teki Christus Victor tasvirinde çok güçlü bir şekilde tasvir edilen sosyal kefarete teorisinin ortaya çıkması yalnızca bir zaman meselesiydi. 3 NH Hip. Arch. 93:22-27, 31.

--- SAYFA 40 ---

Güçlerin Yanılsama Sistemi, günah ve suçluluk üzerine kurulu daha bireyci teoriler nedeniyle bir kenara bırakıldı.4 Bir zamanlar müjde, daha önce Hakimiyet Sistemi ve onun itici ruhu Şeytan tarafından kandırılmış ve köleleştirilmiş olanların serbest bırakılmasının duyurusuydu. Artık Mesih'in ölümü yalnızca inanılı ile Tanrı arasındaki kişisel bir işlem olarak görülmeye başlandı. Artık bir kişinin ruhu, kilisenin ahlaki kanunlarına uygunluk ve dini ve sivil otoriteye itaat derecesine göre değerlendirilecekti. Yani kişi, egemen güç sistemi içinde sosyalleşmeye ne ölçüde boyun eğdiğiyle değerlendiriliyordu. Teolojinin günah bağışlama modeli artık İsa ile yeryüzündeki Güçler arasındaki kozmik-tarihsel-politik-psişik bir çatışmayı değil, birey ile Şeytan arasındaki mücadeleyi tasvir ediyordu; Şeytan kiliseye ve devlete ve bunların ne kadar adaletsiz, insanlık dışı, aşağılayıcı veya baskıcı olursa olsun tüm medeni, cezai ve ahlaki yasalarına karşı isyanı temsil ediyordu (Blake bunu çok açık bir şekilde gördü!). İlk Hristiyanların "Sezar'ın önünde diz çökmek" veya "Şeytan'la suç ortaklığı" dediği şey artık sadakatin özü haline geldi. Muzaffer Hristiyan ortodoksluğunun Tanrısı, günahkarları öldürmeyi ve onlara sonsuza dek işkence etmeyi öfkeyle arzulayan biri olarak tasvir edilmeye başlandı; onlar ancak Tanrı'nın günahkarın yerine kendi Oğlunu idam etmesiyle kurtulurlar. Gnostikler, erken uyarı radarı gibi, Tanrı kavramının evrimleştiği yönü zaten görebiliyorlardı: Bir dünya hükümdarından ayırt edilemeyen, kırılabilirliğe ve itaatsizliğe karşı acımasız ve statükonun nihai garantörü olan bir Tanrı'ya doğru. Marcion gibi düşünürler, I le Brem Kutsal Yazısını okurken bu gelişmeyi önceden tahmin etmişler ve gerçekliğin gölge tarafını farkındalığa kapatmak için Tanrı'yı bölerek buna karşı koymaya çalışmışlardı. Bu tür düşünürlerin radikal düalizmi, Tanrı'nın mutlak ilahiyatını korurken aynı anda gerçekliğin iki iyi ve kötü yönünden bahsetme girişimi olarak görülmelidir. Her şeyin ötesinde iyi bir Baba ile adil, kötü, cahil ya da kibirli bir Tanrıça arasındaki ruh alanını bölerek, gerçekliği ve kendilerini bölmenin korkunç bedeline rağmen, sosyo-ruhsal alanda yavaş yavaş gözden kaybolup ortodoks bilinçdışına doğru batmakta olan karanlık unsurlara bir yer verebildiler. Ancak Gnostikler aynı zamanda kaçışın kurtuluşu için Christus Victor duruşunu da terk etmişlerdi ve geçerli bir alternatif sunma konusunda acizdiler. Çok az Hristiyan, Marcion'un, çarmıhın ışığında Tanrı imajını baştan sona eleştirme meydan okumasına karşı çıktı. Hristiyanların 4 Dokumacıya "Kefaret"e ihtiyacı yoktur. Matthew Fox, kötülüğe ya da Güçlerin rolüne dair radikal bir bakış açısına sahip olmamasına rağmen, acilen geçerli içgörülerle dolu bir kitap olan Original Blessing'de (Santa Fe: Bear and Co., 1983) bu değişimin sonuçlarını genişletti.

--- SAYFA 41 ---

JO Gnostik Yasayı Yönetiyor: ~Gnostisizmdeki güçler, Marcion'un basit çözümünü benimser, ancak Tanrı'yı güç piramidinin zirvesi ve tiranların yasalarının nihai uygulayıcısı olarak tasvir etmeye devam edebilirler mi? Marcos'un, Somoz.a'nın ya da Park Avenue'deki şapellerde tapınan Tanrı gerçekten kime tapıyor? Bu güç piramidinin tabanında hayatta kalmayı başaranlar, Gnostik ifadenin anlamını hemen anlarlar: "... Ruh, otoriteler ve güçler için yiyecektir ve onsuz yaşayamazlar."5 Efsane, bu "yemeyi" ölümden sonra oluyormuş gibi tasvir eder, ancak anlatıldığı duygu, yemenin zaten devam ettiğini gösterir. İnanılmaz bir şekilde, kurbanlar yutulduklarının farkında değiller. Bu nedenle, onlara vahiy yoluyla bildirilmelidir. Archontics'e göre, örneğin, Seth cennete götürülmüştü ve "...yukarıdaki isimsiz gücün, iyi Tanrı'nın bilgisine sahipti ve ona hizmet etti ve dünyanın yaratıcısını, otoriteleri ve güçleri itibarsızlaştıran birçok vahiy verdi."6 Benim iddiama göre bu, Roma dünyasını kuşatan muazzam siyasi ve sosyal kurumların gerçek maneviyatının gerçek bir açığa çıkışıdır. İmparatorluğun iç çürüme ve dış tehditler karşısında huzur ve refahı, insanların sisteme feda edilmesini gerektiriyordu. Onlar "yetkililer ve güçler için yiyecekti." Bir Maniheist mezmur, ezici Güçler karşısında bu benlik kaybı duygusunu hüznü bir şekilde tasvir eder: Bedene bağlandığımdan beri tanrısallığımı unuttum... Delilik kadehini içmeye zorlandım, elimi kendime çevirmek zorunda kaldım... Güçler ve Prenslükler bana yaklaştılar ve bana karşı silahlandılar... Bir Işık büyücüsü olun ve ben onları geçinceye kadar onlara büyü yapın.7 Gnostikler, Jonas'a göre yaratılmış dünyayı şu şekilde görüyorlardı: "Bu dünya ötesi benliğin köleleştirilmesine yönelik bir güç sistemi" ve büyük kozmik tasarımdan insanlığın psikolojik yapısına kadar her şey onun korkunç amacına hizmet ediyor. Bu köleleştirmenin başlıca aracı, aktif olarak uygulanan ve sürdürülen 'cehalettir', yani 5 Epiphanius, Panarion XL.2.7; Foerster'in çevirisi, Gnosis 1. 297. 6 Age, XL.7.2-3; Foerster, Gnosis, 1. 298. 7 A Manichaean Hymn, Allberry 116-117; Robert Haardt, Gnosis (Leiden: E.J. Brill, 1971) 310.

--- SAYFA 42 ---

Her yeri kaplayan doğal durum olarak benliğin kendine yabancılaşması."8 Bu, gerçeğin kasıtlı bir manipölasyonu olan propagandanın çok ötesine geçerek, şu anda havamıza nüfuz eden zararlı ozon gibi her yerde bulunan toplumsal bir mistikleştirmeye kadar uzanıyor. Bir metnin tanımladığı gibi, "Bunlarda sahte ruh güçlendi ve onları yoldan saptırdı." Bu "sahte ruh" yalnızca bedenlerimizi yaratmakla kalmadı, Gnostikler, dünyayla ilişki kurduğumuz manevi organın, hakikate erişimini engelleyen, yüksek benliğin veya pneuma'nın bir örtüsü veya "dünyevi kuşatması" haline geldiğini söylüyor. Dolayısıyla ruh, içimizdeki yabancılaşmış dünyanın temsilcisidir, dünyevi yaşamın yabancılaşmış niteliğinin içselleştirilmesidir. Bu nedenle "dünya ruhun içindedir."9 Yöneticiler "... kendi güçlerine sahip güçlere sahiptirler, yani ruhlar." İnsan farkındalığındaki bu ayrıcalıklı bakış açısından ruh, adeta Arhontların savunucusu olarak faaliyet gösterir. Sonuç olarak Gnostikler, kişinin kendi içselliğine karşı derin bir güvensizliği öğreten ilk kişiler arasındaydı. Dolayısıyla kozmosu küçümsemek, ruhun kendisini küçümsemeyi de içerir. "Dolayısıyla, içsel dünya deneyimi, kelimenin gerçek anlamıyla, yani şeytani anlamda, dünya tarafından sahip olunma durumudur." 11 Bugün bu ele geçirilme durumu her yerde görülmektedir. İnsanın sosyal dünyasına güç veren sosyo-spiritüel güçler, eğitimi kişisel oluşum ya da sosyal dönüşüm olarak değil, personel üretimi olarak görüyor; aşkınlık arayışı olarak değil, toplumsal kontrolün bir aracı olarak din; ahlak, duyarlı bir vicdanın özgürce uygulanması olarak değil, güçlüyü destekleyen yasalara itaat olarak. "Bunlarda sahte ruh güçlenmiş ve onları yoldan çıkarmış, nefse ağır gelir ve onu kötülük işlerine çeker ve onu uyutur" (NH Apocryp/1011, /olzn 26:36-2p1). Sahte Ruh, kaba bir taklit sanatıyla, Hakimiyet Sistemine hizmet etmek için sahte ruhlar yaratır. Ne yazık ki, Gnostiklerin kendileri ya rahatsızlıklarının toplumsal kaynaklarının farkında değiller ya da bunlardan bahsetmek istemiyorlar; Rudolph şu yorumda bulunuyor: "... çağdaşın sanal yokluğu 8 Jonas, "Gnostik Fenomen'in Sınırlandırılması" 9'1. 9 Jonas, GR 269. 10 Pistis Sophia I.27; Mead, s. 29. 11 Jonas, GR 282, italikler ona ait.

--- SAYFA 43 ---

32 Gnostik Kodu Çatlamak: Gnostisizm'de Güçler Tarihsel imalar ve hatta Roma imperium'unun eleştirisi ... " Gnostik eserlerde ... ". 12 Toplumsal protestoları neredeyse tamamen öbür dünyaya dönüştürülmüş gibi görünüyor. Bu, Gnostiklerin şehitliğe maruz kalma konusundaki bilinen isteksizliği ile birlikte, onları dünyevi otoritelerin önünde ikiyüzlülük politikası benimsemeye yöneltti. Görünmez Güçleri görünür kılmak ve onları ruhsal savaşa sokmak yerine, görünür olanlar, Gnostik görünmez hale getirildi. Güçler artık onları göremiyordu.13 İmparatorun heykelinin önünde tütsü yakmaları gerektiğinde "entelektüel bir çekince" uyguladılar ve yalnızca Tanrı'nın kalbi okuyabileceğine inanarak yola devam ettiler. Mesih'i "itiraf eden" ve bunun bedelini şehitlikle ödeyen Hristiyanlara "aptal" diyerek saldırdılar: "Mesih'le birlikte ölmemiz köleliktir."14 Gnostikler, hem Sophia hem de İsa mitlerinde bu davranışı haklı çıkardılar; yedi gezegenin Arhontları ve onların imparatoru Demiurgos üzerinde aldatma uygulandı. 15 Gnostik'e, Arhontları geçerken şifreler aracılığıyla güvenli bir şekilde hareket etme sözü verildi: "Sana arkonların önünde ne söyleyeceğini öğrettim." dolaylı, gnostiklerin kendi çevrelerindekiilerden önemli ölçüde farklı olan sosyo-eleştirel görüşlerine. Göksel güçlere ilişkin tüm söz dağarcığının "kökeni, yalnızca arkontes ve exousiai'ye yapılan atıflarda değil, aynı zamanda ruhun "vergi toplayıcıları" veya "gişe tahsildarları" olarak geçmek zorunda olduğu yedi gezegenin komutanlarına yapılan atıflarda da vardı (Acts of Thomas 167 [NT Apoc 2. 529]; NH Apoc. Pavlus 20:16; 22:20; 33:5-20; Sol Ginza III, 512, 10 ve 532, 30-534, 13; The Book of John 11, 180, 22-181, 8- Haardt'taki Mandaean metinleri, Gnosis 386-89), hatta "yöneticiler" (Poimandres, Corp. Herm. I.9.14.16; Foerster, Gnosis 1. 330). '3 Irenaeus, Sapkınlığa Karşı I.13.6. 14 NH Tedavisi. Şit 49:26-27; ayrıca bkz. NH Testim. Gerçek 31:22-34:26; ve /eu'nun İki Kitabı (NT Apoc. 1. 261): "Dünyayı çarmıha geren ve dünyanın onu çarmıha germesine izin vermeyen kişiye ne mutlu." İskenderiyeli Clement'e göre Basilides, şehitliğin Tanrı'nın fark edilmeyen günahlar için verdiği ceza olduğunu iddia edecek kadar ileri gitti; dolayısıyla şehitler, diğerleri hak etmese de hak ettiklerini bilerek acı çekerler. Ya da belki günah işlemek istiyorlardı ama bunu yapmaya fırsatları yoktu. "Kötü bir şey yapmamış olsa bile, günah işlemek istediği için ona kötü diyeceğim. Çünkü İlahi Takdiri kötü demek yerine her şeyi söyleyeceğim" (Stromateis. IV.12 bölüm 82.2). Clement'in raporunun doğruluğuna ilişkin şüpheleri bastırmak zor. Tüm Gnostikler şehitliği kınamadı; bkz. Elaine Pagels, "Mesih'in Tutkusuna İlişkin Gnostik ve Ortodoks Görüşler: Hristiyanın Zulme Karşı Yanıtı için Paradigmalar?" RG 1. 262-88. 15 NH Zost. 10:15-17; NH Tedavisi. Şit 51:20-52:10; 55:10-57:6; NH Trim. Korumalı. 40:8-41:1; NH Paraf. Şem 19:13-20:1; ve genel olarak Maniheizm'de, Tanrı'nın İlkel İnsanı, karanlığın güçlerini yakalamak için yemli bir kanca olarak kullandığı fikri. 16 NH Ap. /gibi. 8:35-36.

--- SAYFA 44 ---

Sinagogların, beyliklerin (archas) ve güçlerin (exousias) önünde, nasıl veya neye cevap vereceğiniz veya ne söyleyeceğiniz konusunda endişelenmeyin; çünkü Kutsal Ruh size tam da söylemeniz gerekeni öğretecektir." Ancak bu Gnostik Arhontlar artık sinagogların yöneticileri, baş rahipler ve Romalı yargıçlar ve valiler değiller; onlar dünyevi tezahürlerinden kopmuş göksel varlıklardır. Gnostikler, karşılaştıkları kurumların yok edici ruhlarını ayırt edebildiler; çağdaşlarının çoğunun, kendilerini sersemleten bir tapınmayla önünde secde etmeye çok istekli oldukları kurumlar. Şehitlikten nefret etmeleri ve yorumsal bir anahtara sahip olmamalarıyla gösterilen Güçler korkusu, sıkıntılarının gerçek politik-ruhsal kökenini tanımlamalarını engelledi. Böylece NH 1 Apocalypse of James, Kudüs'ün "... çok sayıda arkonun meskeni olduğunu" ve "... her zaman ışığın oğullarına acı kupasını verdiğini" kabul eder (25:16-19). Kudüs'e gitti ve Yakup'un aslında orada kalıp şehit olarak gördüğü gibi, bu kıyametin "Yakup"una "Kudüs'ü terk etmesi" (25:15), yani kendisini dünyadan uzaklaştırması ve mistik bir şekilde daha yüksek aleme yükselmesi tavsiye edildi. Bununla birlikte, Gnostikler, soldurucu toplumsal eleştirilerinin hedefini gizemli kılmak için hiçbir girişimde bulunmadılar ve bu, kişisel bir uyanış veya yeniden doğuş veya diriliş deneyimini vurguladıkları için. Bu yaşamda meydana gelen bir olayda, lütfu aracılık edecek bir rahip hiyerarşisine ihtiyaç duymadılar ve vahiyleri bizzat kendileri yönetebilecekken, kesinlikle kimsenin gerçek bilgi hakkında ahkam kesmesine ihtiyaç duymadılar. Bazıları, atanmış rahiplerden tamamen vazgeçti ve hatta ilahilerini ve dualarını ziyaretçilerin veya acemilerin yönetmesine izin vererek liderliği değiştirdi. Sonu.17 Otlwrs dini makamlara düşman değildi; hatta bazıları Hristiyan kiliselerinde yüksek mevkilerde bulunuyordu. Daha az ruhani "medyumlar"ın hâlâ kendilerini eğitecek liderlere ihtiyacı vardı. Gnostiklerin itiraz ettiği şey, ortodoksların piskoposlar, papazlar ve papazlar dışında "... artık bir kiliseden söz edilemeyeceği" ve "Biri piskopos olmadan bir şey yaparsa onu yapar" iddiasıydı. boşuna" (Süryanice Didascalia Apvsto/orum 9). Klaus Koschorke, Gnostik'in bu tür ifadelerde arkonların en büyük aldatmacasının kanıtını görebildiğini söylüyor. Onlara göre böyle bir görüş, kurtuluşu tamamen dışsal bir şeye bağlar ve savunduğu pnömatik-karizmatik kilise düzenini tamamen terk eder 17 Tertullian, Heretics'e karşı Prescription 41.

--- SAYFA 45 ---

34 Pavlus Kilise liderlerinin Tanrı'ya erişimi yalnızca kendilerinin sağlayabileceği veya gerçeğin gizemine yalnızca kendilerinin sahip olabileceği veya irfan yoluyla uyanma deneyimi olmadan kutsal törenin kendisinin kurtuluş için yeterli olduğu şeklindeki boş iddialarını arkontik yanılsamaya atfettiler. ...aslında Gnostikler, Hristiyan kilisesinin piskoposlarını ve rahiplerini, Demi dürtüsü adına dünyayı yöneten "hükümdarlar ve güçler" ile özdeşleştirecek kadar ileri gittiler. 19 Aynı şekilde, hem pagan hem de Hristiyan tüm dini ritüellerin kehanet niteliğindeki eleştirisini sürdürdüler, hatta L'tls gününe kadar hala çözülmemiş bir soruna doğrudan parmaklarını koyarak: Hristiyanlar vaftizden sonra "... prensliklere ve otoritelere doğru koşmaya" devam edebilirler" ve "... içlerindeki cehalet nedeniyle onların pençesine düşebilirler." 20 18 Klaus Koschorke, "Cemaatin Düzenlenmesine İlişkin Gnostik Talimatlar", RG :i.]62-69. 19 Valentinianlılar, Pagels'e göre, The Gnostic Gospels (New York: Random House, 1979), 38, alıntı yapan Irenaeus, Against Heresy I.7.4. Ayrıca bkz. "'Demiurge ve Archons'-Piskopos ve Presbiterlere Gnostik Bir Bakış?" HTR 69 (1976) 301-24. 20 NH Testi. Gerçek 32:4-8. Bağlam şehitliğe atıfta bulunur, ancak genel olarak Hristiyanlara yönelik Gnostik tutumu karakterize eder.

--- SAYFA 46 ---

4 GÜÇLERDEN KURTULUŞ Gnostik için, bu dünyanın Hükümdarlarından kurtuluş, uyuyanları uyandırabilecek ve üzerlerine büyü yapan sistemin maskesini düşürebilecek bir açığa çıkarıcıyı veya bir vahiyi içerir. Ben. Uyanmak, ayrılmak. Gnostiklerin sosyo-ruhsal analizi göz önüne alındığında, insanlığın temel sorunu kişisel günah olamaz çünkü günah genellikle sabit bir ahlaki yasayı gerektirir ve Gnostikler ahlaki kuralların son derece göreceli olduğunu ve sosyalleşme sürecinin bir sonucu olduğunu algıladılar. Sorunun tam olarak sosyalleşme olduğunu gördüler, çünkü insanların sosyalleştiği şey kültürel bir transtı. O halde Gnostik kurtuluşun görevi, kültürel transı paylaştığı sürece, dışarıdan empoze edilen bazı kurallara, hatta kiliseninkine bile itaatsizlikten tövbe etmek değil, transtan uyanmak, uykudan kurtulmak, sarhoşluktan ayrılmaktır. NI I Thomas İncili, tamamen Gnostik olmasa da, Gnostik tutumu takdire şayan bir şekilde özetlemektedir: . . . Onlara İsa'nın şöyle dediğini gördüğümde 'Dünyanın ortasında, susamış olanların ve canımın ortasında yerimi aldım. Hepsini sarhoş buldum; Hiçbirini 0 bulamadım. · onların kulakları kör oldu ve insanoğullarının başına bela oldu, çünkü onlar kendilerinden vazgeçtiler. Görüşleri olmadığına. ... Şimdilik şaraptırlar, sonra tevbe ederler' (28). . . . Bu gerçeğin iyileşmesinin çok önemli olduğuna inandığım için Hristiyanlık için hayati önem taşıyor. f uyanış "" Güçleri ciddiye almak gerekirse. Notionko 0 uyuyan ve il' ed: "Awa e, Kutsal Yazılarda temsil edilir, ancak IZ'nin altında yer alır.

--- SAYFA 47 ---

Gnostik Şifreyi Çözmek: Gnostisizm'deki Güçler ölümden doğar ve Mesih size ışık verecektir" (Ef. 5:14).1 Yeni Ahit'in en eski yazısı, uyku ile sarhoşluk arasında bir bağlantıyı zaten sergiliyor olabilir: "Çünkü hepiniz ışığın oğulları ve günün oğullarısınız; Biz geceye ya da karanlığa ait değiliz. O halde başkaları gibi uyumayalım, uyanık ve ayık kalalım. Sarhoş olanlar geceleri de sarhoş olurlar" (1 Selanikliler 5:5-7). Pavlus zaten ahlakçı bir günah kavramını aşmış ve ondan daha ziyade bizi ezen ve bizi rehin alan bir Güç olarak bahsetmişti. Bu nedenle, tövbe ve affediciliğe atıfta bulunmaktan kaçınmış, bir irade eylemiyle kendi başımıza günahtan kurtulamayacağımızı vurgulayan görüntüleri tercih etmiş görünüyor. Böylece kölelikten fideden, mahkeme tarafından aklanmadan, bir başkasının kurban edilmesi yoluyla kurtuluştan, transın neden olduğu bir uykudan uyanmaktan veya sarhoşluktan ayrılmaktan söz etti ve çeşitli görüntülerde günah içinde satıldığımızı ve bir Kurtarıcı'nın eylemi dışında serbest bırakılamayacağımızı açıkça ortaya koydu. Ancak Pavlus, sosyalleşmeye yönelik daha diyalektik tutumuyla Gnostiklerden farklıydı; kültürleşme ve eğitim sürecini, bir yandan değerleri aşılacak, geleneği aktarmak ve insanın açgözlülüğünü ve şiddetini kontrol etmek için kesinlikle gerekli, diğer yandan ise ruhu boğan bir esaret olarak görüyordu. Dolayısıyla Kanun'dan (kendisi için genel olarak dini, kültürü, adetleri, geleneği ve sosyalleşmeyi kapsayan bir kategori) hem "kutsal, adil ve iyi" (Romalılar 7:12) hem de "bizi tutsak eden şey" (Romalılar T6) olarak konuşabiliyordu. İnsanlığın barbarlığa dönüşünden yalnızca bir nesil uzaktadır; Günahı dizginlemenin bir yolu olarak yasaya ihtiyacımız var. Ancak yaşamlarımızı yürüyüşten koruyan ve Tanrı'nın günah hakkındaki yargısını açıklayan yasanın kendisi, günah tarafından alt üst edilen ve egemenlik amacına hizmet eden yasalara uymayı empoze ederek "öldürür" (2 Korintliler 3:6). Bugün bizim için uyku, sarhoşluk ve esaret metafor olarak özellikle uygundur. Bağımlılardan oluşan bir toplumuz. On milyonlarca hayat, insanların denetleme veya kontrol etme yeteneğinin ötesindeki güçler tarafından rehin alındı: uyuşturucu, alkol, sigara, para, yiyecek, seks, iş, din, devlet. Hükümetteki, ordudaki ve hatta kilisedeki en iyi beyinlerimiz. 1 Bkz. George MacRae, "Sleep and Awakening in Gnostic Texts", OG 505. 51. •e ayrıca Corp. Herm. 1.27- "Siz, kendinizi sarhoşluğa, uykuya ve Tanrı'nın bilgisizliğine vermiş olan siz toprak doğumlu insanlar, ayık olun, mantıksız uykuyla büyülenmiş sarhoş olmayı bırakın;" ve NH Apoc. Adem 65:23-25. NH Cos. Tlrom. 28, sarhoşluğu ayıklıkla değil, İsa'nın ağzından içilen içkiye, yani onun bilgeliğine susamamakla karşılaştırır (Gos. Thom. 13). Bkz. Stevan L. Davies, TII1· Gospel o/Thomas and Christian Wisdom (New York: Seabury Press, 1983) 96.

--- SAYFA 48 ---

Puwtr'lardan kurtuluş, nükleer silahlanma yarışını uyurgezerlik uyumuyla kutsadı. Sokaklarımızın evsizlerle ve uyuşturucu satıcılarıyla dolmasını, eşek arısı sokmasıyla felç olmuş böcekler gibi büyülenmiş bir şekilde izliyoruz; bu trajediyi körükleyen ekonomik ve politik sistemi değiştirecek ahlaki öfkeyi toparlayamıyoruz. İşlerinden korkan pek çok din adamı, kendilerini besleyen (ya da daha doğrusu onlardan beslenen) Güçlere karşı cesaret edemiyor, sanki sapkınlığa karşı şevkle dinden dönme eylemini örtbas etmek istercesine, ortodoksluklarında daha da titizleşiyorlar. Savunucularını ödüllendiren ve rakiplerini yok eden bir sistemin gücüyle büyülenmiş durumdayız. Ve bu sadece bizim sistemimiz için geçerli değil; Bu, dünyadaki her İJ sisteminin değişen dereceleri için doğrudur. O halde ayık olabilmek için kişinin sersemliğinin sebebine uyanması gerekir. Güçlerin maskesi bir vahiy eylemiyle düşürülmelidir. 2. Puwer'ların maskesini düşürmek. NH Gos. Phil. Şunları söylüyor: Her birimiz içimizdeki kötülüğün kökünü kazalım ve onu kalbimizden kökünden söküp çıkaralım. Biz bilgisiz kalırsak koparılır, içimizde kök salıp meyvesini verir. Biz onun kölesiyiz. Bize istemediğimiz şeyleri yaptırmak bizi esir alır; ve istediğimizi yapmıyoruz. Güçlüdür çünkü onu tanımadık. Var olduğu sürece aktiftir. (8p8-30, değiştirildi) Bu, okült bir mezhepte gönülsüzce ve büyük masraflar karşılığında ifşa edilen "ezoterik" bilgi değildir. Kimsenin görmediği apaçık gerçeğin tanınmasıdır. Herkesin gözünün önünde, göz önünde saklanmış bir sırdır bu. "Mvst1..ry", insanların, insanları kendi hayatlarının ve ilişkilerinin özgünlüğünden mahrum bırakarak gelişen, her yerde bulunan ve pL-rniL-hastalık sistemine olan esaretlerine karşı kör olmalarıdır. Bu, her şeyden önce, kişinin kendi suç ortaklığını açığa çıkarması ve hatta on 1..'in bastırılmasında neşeli işbirliğidir. Gnostiklerin bu denli dehşete düşmesine neden olan şey, kendi baskımız içindeki bu gizli anlaşmadır; bu da onları, bilinçli zihni, akli, kişinin egemen öz-anlayışını (toplumsallaşmış ul'yi), cinsel organları, bedenin kendisini bu kadar küçük düşürmeye yöneltebilecek her şeyi değersizleştirmelerine yol açmıştır. 1..•ros, t..ruhu bile. Yalnızca yüksek benlik, yukarıdan gelen ruhsal kıvılcım onun bütünlüğü içindedir ve kişi bunu, kişinin kendi esaretini tanıma konusundaki kayıtsızlığı sayesinde bilir. Bu, Gnostk'un Ct'rt,1inty'sinin özünü oluşturur: Hakimiyet Sistemine olan esaretini fark edebilen herkes, tam da bu kapasiteyle, onların "seçilmiş" olduklarını gösterir. Kişinin irfanının (içgörüsü) kendisi, manevi düzenin devam eden saldırılarına karşı korumak için çok mücadele edilmesi gereken bir lütuf armağanıdır.

--- SAYFA 49 ---

Gnostik Kod'u kırmak. Gnostisizmde Power'lar Bu içgörü insanı kurtarır, çünkü dünyanın yabancılaştırıcı ve yabancılaşmış bir düzenin tiranlığı altına battığı gerçeğine uyanmanın kendisi de ilk özgürleşme eylemidir. Maskenin düşürülmesi zaten kurtuluşun peşinatıdır. Daha sonra Gnostikler, yedi gezegen küresi ve onların açgözlü Arhontları ("Gösterge Tahsildarları") boyunca ölümden sonra güvenli geçişi garanti edecek şifrelere takıntılı hale geldiler, ancak bu, temel dini deneyimin değersizleştirilmesidir: kişinin kendi özgün benliğini yeniden keşfetmesi, uzak ülkede ejderha tarafından korunan kayıp "incinin" kurtarılması, çamurdaki altının geri getirilmesi. Bu nokta ne kadar vurgulansa azdır: Tüm Gnostik dinin dayandığı deneyimsel temel, dünyanın gerçek doğası ve kişinin onun içindeki rolü konusunda aydınlanma yoluyla zaten gerçekleşmiş olan özgürleşme duygusudur. Bu, önermesel değil, varoluşsal bir vahiydir. "Zaten", "henüz değil"in gerçekliğinin mevcut güvencesidir. Kişi yabancılaşmış dünyadan bir aşkınlık eylemi ("yeniden diriliş") yoluyla kurtulur ve bu zaten irfan (vahiysel içgörü) aracılığıyla gerçekleşmiştir. Bu nedenle Gnostik yeniden dirilişten şüphe edemez çünkü bu tam olarak gerçekliğe uyanma deneyimidir. Diriliş bir gelecek, vaat edilmiş bir umut değil, şimdiki zaman, kesin bir gerçektir. Çünkü "...bu her zaman dirilenlerin ifşasıdır.... Dirilişin bir yanılsama olduğunu düşünmeyin. Bu bir yanılsama değil, gerçektir! Aslında, dünyanın bir yanılsama olduğunu söylemek dirilişten daha uygundur.... Zaten dirilmeye sahipsiniz." 2 Ruhun Kaynağından nasıl yabancılaştığını açıklamak için bir anlatıya ihtiyaç duyulması aynı zamanda dünyanın ve tanrıların doğuş hikayelerinin çılgınca çoğalmasını da açıklar; bu mitler nasıl olduğunu açıklamaktadır. Arhontların Tahakküm Sistemi ortaya çıktı. Gnostisizmin ünlü Valentinian tanımı şöyleydi: "Kim olduğumuzun, ne hale geldiğimizin bilgisidir; nereden geldik; bizim atıldığımız şeye; nereye acele ediyoruz; nereden kurtulduk; Doğumun ne olduğu ve yeniden doğuşun ne olduğu" bu okumada şeffaf hale gelir. "Nereden", yani kişinin topraktan, ebeveynlerinden, cinsel birleşme eyleminden geldiği şeklindeki açık cevap, onların şartlarına göre doğru olamaz. Çünkü sosyalleşmenin kabuğunu parçalayabilen tek şey olan vahiy tarafından uyandırılan ilahi kıvılcımın kendisi, bu ahlaksız sosyalleşmenin veya manevi 2 NH Treat'ın ürünü olamaz. Res. 48:4-49:26. Barbara Aland, Gnostik dini deneyimin özünde, kurtuluştan kaynaklanan sınırsız neşe ve sonsuz özgürlük duygusunu bulduğunda da benzer bir nokta ("Gnosis und Christentum," RG 1. 319-53) Theodotus'tan alıntılar 78.2.

--- SAYFA 50 ---

Onu ayakta tutan 39 kuvvetten kurtuluş. Onlara göre cevap şu olmalı: Bu beden dünyadandır, ancak şimdiye kadar bilinmeyen öz benlik, içinde yaşadığımız bu hapishanenin ötesindeki manevi bir dünyadandır. Ve kişinin bu temel veya yüksek benlik hakkında edindiği en güçlü izlenim, onun gerçek olduğu ve dünyanın bilmediği bir gerçeği bildiği olduğu için, o zaman onun geldiği yüksek manevi dünya, lekesiz iyilik ve hakikatten oluşan bir dünya olmalıdır. Peki göklerin ötesinden gelen bu mükemmellik incisi nasıl oldu da maddenin çamuruna ve Güçler sistemine çarptı? Bunu açıklamak için bir anlatı gerekir ve hikayenin ayrıntıları bir belgeden diğerine farklılık gösterse de temel kalıp aynı kalır: Ruhun dünyada nasıl esir alındığı ve ilahi kökenine geri dönüş yolunu nasıl bulabileceği. NH Cos. Thom. 56 kısaca özetlemektedir: "Dünyayı anlayan kişi (yalnızca) bir ceset bulmuştur ve kim bir ceset bulan ise dünyadan üstündür." Bugün Hristiyanlar, tüm kişisel kötülükleri toplumsal nedenlere atfetmeye çalışan herhangi bir görüşe tam olarak onay veremezler. İç gölge hakkında, tüm kötülüğü benliğin dışına yerleştiremeyecek kadar çok şey biliyoruz; ancak bu görüş seçkin savunucuları baştan çıkarmaya devam ediyor. Gnostikler, hem kişiye özgü hem de Güçlerin toplumsallaşmasının bir sonucu olan kötülüğün belirsizliğine tahammül edemezlerdi. Ancak günahı ahlakla değerlendiren ve Güçlerin kurbanlarını suçlayan bir kiliseye göre, Gnostisizmin tek taraflı eleştirisi, Hristiyanlığı kültürel transından çıkarmaya ve onu Prensipler ve Güçler ile yüzleşmesi için silahlandırmaya hizmet edebilecek canlandırıcı bir yabancılaşma sahiptir. Aynı şekilde Knostik içgüdü, Tanrı'yı dcn'it ve esaret aleminin ötesine, dünya sisteminin ötesine, Powers aleminin ötesine yerleştirirken haklıydı. Hakimiyet Sisteminden kurtulmak için, Hakimiyet Sisteminin dışındaki bir şey tarafından özgürleştirilmemiz gerektiği oldukça doğrudur. Hata, bu aşkınlığı hiper-cennette bulmakta yatıyordu. Cod açıkça Hakimiyet Sisteminin bir parçası değil. Ancak Tanrı, yaratılmış dünyayı terk ederek ve uzayın ötesinde bir uzaya emekli olarak değil, mevcut dünya sistemine yeni ve farklı bir sistemle, Tanrı'nın tahakkümsüz düzeniyle: Kod'un Hükümdarlığı'yla baskı yaparak onu aşar. Hristiyan bakış açısına göre, tamamen uyanık bir kişinin bir uyurgezerin yanıltıcı gerçekliğini aşması gibi, Tanrı da dünya sistemini aşar.

--- SAYFA 51 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 52 ---**

5 ETİK Gnostik dinin hiçbir alanı, Güçler anlayışını etik kadar açıklayıcı olamaz, yine de kaynaklarımızın bizi en büyük kafa karışıklığı içinde bıraktığı nokta tam da burasıdır. Sorun, Gnostik görüş ve davranışların çok çeşitli olmasıyla daha da artıyor. Gnostisizm'i tek tip bir anlama sahip tek bir fenomen olarak ele almakla hiçbir şey kazanılmaz. Bir zamanlar onların bedendeki hayata karşı duydukları antipatiden, onların ya bedensel tutkularla savaşıyor çileciler ya da ahlaksızlığın her biçimine kendilerini kaptıran çapkınlar oldukları sonucunu çıkarmak popülerdi; çünkü beden, ruhun kurtuluşuyla ilgisizdi. Artık böyle bir görüşün aşırı basitleştirme olduğu açıktır. Gnostikler muhtemelen çoğu durumda ortodoks Hristiyanlardan ayırt edilemezdi; bazıları bekar ve münzevi, diğerleri evli ve kendine hakim, diğerleri evli ve aile sahibi ve küçük bir kısmı cinsel ve toplumsal deneyimler yaşıyor. . Kilise Babaları özellikle Gn~stik'e takıntılıydı. . d · cinsel özgürlük. uygulamalar. Hiç şüphe yok ki bazı Gnostikler m ile ilgileniyor. "Al... hh... o zamanlar Pavlus'un benliği Kormthos müfredatına göre biraz hazırды." (·B)· · h f cinsel ruhsat 10· mg fuhuş (1 Korintliler 6:12-20) ve diğer normlar) 8 t eh . · h h" t p-anne (p · u su bir üye aslında 1_5 saniye boyunca uyuyordu. d Erken dönem apolitik uygulamalar muhtemelen hiçbir zaman pek çok Pf". "0 1· bu tür uygulamalara yaygın değildi. ·1 ve kilise için sensattona temsilcilerinin hepsi çok kolay olabilir.) ve dolayısıyla zararlar. . etik Gnostikler diğer tüm Gnostikleri karalama uygulamaları yapar (hatta ilk Hristiyanların tüm hareketin itibarını taşıdığını iddia ederiz. Bunları kendi başımıza düzeltmemiz gerekir. Yanlış bir şekilde benim Yahudilerle aynı çizgide olan Yahudiler cinayetle suçlanmışlardı, daha sonra çok sayıda pagana dönüşmüşlerdi, tıpkı ortaçağ Hristiyanları gibi 171 VIIIlg'den sonra 1 aeus... an ren, ~- ·1 Hristiyan bebekleri yemekten keyif alıyor, ayrıca duydukları söylentilerin de -41 - olduğunu söylüyor.

--- SAYFA 53 ---

Gnostik Kodu: Gnostisizmdeki Güçler'i gerçekten kesin olarak bilmediklerini ifade ederek "... ..şu meşhur, itibarsız faaliyetleri uygulayıp uygulamadıklarını." Gnostikler arasındaki cinsel aşırılıklara ilişkin röntgenci açıklamaları piskoposunu o kadar alarma geçirmiş ki yaklaşık doksan kişiyi aforoz etmiş olan Epiphanius, bu eylemlerin yapıldığını gördüğünde bu kafirlerin kendisine sunduğu ayartmalardan kaçmadığını itiraf ediyor: ama yalnızca onlar hakkında okuduğunda. Michael A. Williams, Gnostik çapkınlığa dair tüm kanıtları araştırıyor ve bunların çok azının güvenilir olduğu sonucuna varıyor. 2 Gnostikler kendi adlarına konuşabildikleri zaman (ki Nag Hammadi ve diğer buluntular sayesinde artık daha iyi bunu yapabiliyorlar), ahlaksızlığı teşvik etmiyorlar.) Tüm Nag Hammadi kütüphanesinde rastgele cinsel ilişkiyi haklı çıkaran tek bir açık ifade yoktur ve sadece rastgele cinselliği değil cinselliğin kendisini de kınayan sayısız ifade vardır.4 It 1 Justin, Özür I.26.7; Irenaeus, Heresy'ye Karşı I.25s bkz. R. M. Grant, "Antik Çağda Çeşitli Dini Gruplara Karşı 'Ahlaksızlık' Suçlamaları", SGHR 161-70; Stephen Benko, "İlk İki Yüzyılda Hristiyanlığın Pagan Eleştirisi", ANRW II.23.2 (ed. H. Temporina ve W. Haase; New York ve Berlin: Walter de Gruyter, 1C}So) 1055-1118; ve Henry Chadwick, "Gnosis'in Evcil Aslanı", RG 1. 5-11. Pistis Sophia, eşcinselliği ve "erkek tohumu ve dişinin aylık kanından" mercimek lapası yapmayı ve bunu kutsal olarak yemeyi "tüm günahlardan ve kötülüklerden daha iğrenç" olarak kabul eder (147; Mead, s. 321-22). Uygulamanın anlatılma şekline bakılırsa, bu görünüşte sıradan değil, daha ziyade nadir bir olaydır - aslında yazarın şimdiye kadar ve muhtemelen kulaktan dolma olarak duyduğu en korkunç şeydir (Mead, s. xxxiv). Ve Feu 43'ün İki Kitabı bu şekilde davrananları kesinlikle kınamaktadır; onların Tanrısı kötüdür" (MacDermot, s. i 29). 2 M. A Williams, "Kötüye Kullanımla Özgürlük veya Kullanmamayla Özgürlük = Gnostik Etik?", Nag Hammadi ve Gnostisizm bölümünde verilen makale, İncil Edebiyatı Derneği'nin yıllık toplantısı, San Francisco, 1992. Ayrıca Karen L King'in "Ne Libertine !\or Ascetic A New Look at" adlı makalesinden de yararlandım. Aynı oturumda verilen Gnostik Etik". J Örneğin, Irenaeus, Valentinianusluların Baba ve Oğul'un her ikisinin de Kutsal Ruh/İlk Anne ile cinsel ilişkiye girdiklerine inandıklarını bildirir (Sapkınlıklara Karşı I.30.1-2). Ancak Nag Hammadi'nin (Anne Marie McGuire, Valentinus ve Gnostike Heiresis, PhD) Valentinianus metinlerinde bu ensestin izi yoktur. tezi, Yale Üniversitesi [Ann Arbor: University Microfilms, i 985) 108-109). 4 NH Testim. Truth 57:6-60:4 çapkınlığa atıfta bulunabilir, ancak metindeki boşluklar nedeniyle bu en iyi ihtimalle varsayımsaldır. Kilise Babaları mitolojiyi gerçek uygulamanın bir yansıması olarak yanlış yorumladılar (Another Setd: Studies in Gnostic Mythology !Leiden: E. J. Brill, 1984] 173). Bununla birlikte, bazı Gnostiklerin de mitolojilerini kelimenin tam anlamıyla almış olmaları muhtemel görünüyor. Ayrıca bkz. Richard Smith, "Gnostik Okullarda Seks Eğitimi", IFG 345-60. kısmen dönemin bir eğilimiydi; Ortodoks Hristiyanlık ve pagan felsefesi de çileciliği yeni bir şekilde benimsedi Bkz. Vincent L. Wimbush, Renunciation as Social Engineering (Occasional Papers 8;

Oaremont Antik Çağ ve Hristiyanlık Enstitüsü, 1986); ve Peter Brown, Beden

--- SAYFA 54 ---

Etik 43, dini polemikte, insanların kendi dini konumlarını en iyi örneklerine göre ve saldırmak istedikleri dinleri en kötü örneklerine göre değerlendirme eğiliminde oldukları aksiyomatiktir. Bedende olup bitenlerin çoğu Gnostik için kayıtsız olduğu kesinlikle doğru değildir. "Gnostik, sonunda kozmik gerçekliğin esaretinden kurtulduğunda ulaşmayı umduğu ayrılığın aynısını bu yaşamda da gerçekleştirmeye çalışmalıdır."5 Ancak karşıtların birliğine dair mitolojik tasvirlerin katıksız sıklığı, zaman zaman kelimenin tam anlamıyla alınmalı ve hem isyankar bir şekilde (kişinin yetiştirilme tarzının ahlaki kurallarına meydan okuyarak) hem de ritüel olarak (ilahi sürecin samimi bir taklidi olarak) hayata geçirilmelidir. Bu nedenle sözde Macarius, Messalianları (Suriye ve Küçük Asya'da vahşi ahlaksızlıkla suçlanan bir dördüncü yüzyıl mezhebi), ruhun bir eş olarak imajını kelimenin tam anlamıyla almamaları konusunda uyarmaktadır.6 Eğer bu tür davranışlara yönelik sert kınamalara rağmen, bugün Hristiyan kiliselerinde baştan çıkarma, din adamlarının cinsel istismarı ve hatta alemler ortaya çıkıyorsa, bunlar muhtemelen Gnostikler arasında da meydana gelmiştir. Ancak ara sıra yapılan sapmalar ile saygın öğretiler arasında büyük bir uçurum vardır. Gerçek şu ki, herhangi bir Gnostik'in ahlaksız davranışları savunduğuna dair yalnızca çok zayıf bir kanıt var. Özgürlükçü oldukları kadar çapkın değillerdi. Kilise Babalarının tepki gösterdiği şey, Gnostiklerin şu ya da bu şekilde cinsel davranışa yönelik bir dizi kural empoze etmeye yönelik her türlü girişimi açıkça reddetmesi olabilir. İster servete, ister cinsel ilişkiye, ister yiyeceğe, ister giyime, ister gösterişe, isterse başkalarına kıskançlığa olsun, dünyevi herhangi bir şeye bağımlılık kınanır; bu tüm yüksek dinlerde ortak bir konumdur.8 Ancak Gnostik kaynaklarda eksik bulduğumuz şey, daha sonraki Yeni Ahit mektuplarını karakterize eden ahlaki tavsiye listelerini (Haustafe/11) veya ahlaki normlar ve eylemler üzerindeki günlük çatışmayı kışkırtan davranışlarla meşgul olmaktır. Pavlus'un Korint yazışmalarını canlandırın. Görünüşe göre Gnostikler, bireylerin kendileri için doğru olanı seçebileceklerine, eğer isterlerse bu öğretinin izini İsa'ya kadar götürebileceklerine inanıyorlardı (Luka 12:57). Bazıları ve Toplumsal olarak: Ml'n, Kadınlar ve Erken Hristiyanlıkta Cinsel Feragat (New York: Columbia Üniversitesi, 1988). 5 Perkins, Tlze Gnostic Dialogue 189. Ayrıca M. R. Desjardins, Sin in Valentinianism (SBLDS 108; Atlanta: Scholars Press, 1987). 6 Giovanni Filoramo, A History of Gnosticism (Oxford: Basil Blackwell, 1991) 185. 7 Stephan A. Hoeller, The Gnostic Jung (Wheaton: Theosophical Publishing House, 1989) 41. 8 NH Autli. Öğretmek. 30:26-32:3. Konuyla ilgili genel olarak bkz. Rudolph, Gnosis 262-72.

--- SAYFA 55 ---

44 Gnostik Kodu Kırma: Gnostisizmdeki Güçlerin böylesine üstün bir güven konusunda yetersiz olduklarının kanıtlanması bu yolun hatasını değil, sadece pahalılığını gösterir. Kadının yeri konusunda kaynaklarımızda keskin bir çelişki bulunmaktadır. Bazı metinler erkek egemenliğinin gayri meşruluğunu açığa çıkarıyor, kadını kurtarıcı figürlerine yer veriyor ve erkek Demiurge ile onun arkonlarını beceriksiz aptallar olarak karikatürize ediyor. Gnostik kadınların, yeniden ataerkilleştirilmiş Hristiyan Kilisesi'ndeki kadınlara kıyasla açıkça daha fazla liderlik işlevi yerine getirdikleri; Gnostisizm aslında Ortodoks kiliselerindeki liderlik rollerinden mahrum kalan kadınlar için bir sığınak olabilir. Hayatta kalan Gnostik belgelerden ve apokrif İncillerden bazıları kadınlar tarafından yazılmış bile olabilir. Arhontların NH Hipostasi böyle bir metin olabilir; ataerkilliği, erkek şehvetini ve Tahakküm Sistemini (erkek) Arhontlar tarafından dünyaya empoze edilen, hayatları ezen tek bir aldatmaca olarak tanımlar. 89:17-30'da, pnömatik veya göksel Havva'dan hemen sonra dünyayı yaratan Arhontlar. "Gel, ona tohumumuzu ekelim" diyerek onu takip ediyorlar. Ama "akılsızlıkları ve körlükleri nedeniyle onlara güldü; ve onların pençelerinde bir ağaca dönüştü ve önlerinde kendine benzeyen gölgeli yansımasını bıraktı -cinsel istismara uğrayan WQDlen'in bedenlerinden ayrılma eğilimine bir gönderme mi?-"ve onu fena halde kirlittiler." Bu Arhontlar Yahveh ile eşitlenir ve kendilerinden daha yüksek olan her şeyden nefret eden ve maneviyatı aşağı çekmek, kirlletmek ve kirlletmek isteyen kişiler olarak tasvir edilirler. İlahi olana olan bu nefret, bir kadına hükmetme, tecavüz etme ve onu evcilleştirme arzusu olarak tasvir edilir. Böyle bir açıklama kesinlikle bir kadının bakış açısından yazılmış gibi görünmektedir.10 9 Birger A. Pearson, Hyp. Arch'in ikinci ana bölümünün bir kadın tarafından yazılmış bir "Apocalypse of 1'orea"ya dayandığını ve Norea'ya atfedilen diğer yazıların olabileceğini savunuyor. kadın Sethian Gnostikleri de ("Norea'yı Yeniden Ziyaret Etmek", IFG 272-73) Benzer şekilde, Madeleine Scopello, NH Exeg. Soul'un muhtemelen bir kadın tarafından yazıldığını öne sürüyor ("Nag Hammadi Kütüphanesindeki Yahudi ve Yunan Kahramanları", IFG 90) ve Stevan L. Davies, uydurma Elçilerin İşleri'nden bazılarının kadınlar tarafından yazıldığını inanıyor (The Reuoll of the Widows: The Social). World of the Apocryphal Acts (Carbondale: Southern Illinois University Press, 1980)). 10 Bkz. Anne McGuire, "Virginity and Subversion: Norea Against the Powers in the Hypostasis of the Archons", IFG 239-58, ancak, Hyp. Arch'ı, Orig. dünya ruhunun dişil karakteri, dünyadaki tüm kötülükler için Sophia'nın suçlanması ve motivasyonunun taklitçi kıskançlık olarak tasviri ve onun kurtuluşunun erkek bir çağ, Mesih/Kutsal Ruh aracılığıyla aracılık ettiği şeklinde tasviri (The Wisdom Goddess [Lanham: University Press of America, 1984] 5--'1· 93-156).

--- SAYFA 56 ---

Etik 45 Ancak daha yaygın olan Gnostik görüş, dışının maddiliği ve cinselliği temsil ettiği yönündedir; hem kadınlar hem de erkekler, kadınlığı reddedip erkek olmaya çağrılıyor. Diğer bir görüş ise her ikisinin de yukarıdaki manevi alanda cinsiyetsiz hale geldiği, ancak bunun ataerkil çizgiler boyunca modellenmeye devam ettiği yönündedir.¹¹ Irenaeus tarafından tanımlandığı şekliyle Simoncu Gnostisizm, Gnostisizmin soldurucu toplumsal eleştirisinin başka bir yönünü gündeme getiriyor: hukukçuluğa saldırı. Simon Magus'la ilgili geleneklere göre Eski Ahit yasaları, düşmüş meleklerden esinlenmiştir. Kanunlarının gerektirdiği işler, "... sadece doğa gereği değil, aynı zamanda, insanlığı bu tür kurallarla köleleştirmek için dünyayı düzene sokan melekler gibi, gelenek gereğidir."¹² Bu tür yasal kısıtlamalar, bireyin demiurgical şemaya entegre edilmesi ve ona tabi kılınması anlamına gelir.¹³ Bu hukuk görüşü, Güçlere ilişkin Gnostik görüş gibi, diyalektik değildir; Böyle bir konumun, en azından zaman zaman sefahatçiliğe yol açması kaçınılmazdı, çünkü Pavlus'un açıkça yaptığı gibi, hukukun hem vazgeçilmez hem de dayanılmaz olduğunu kabul etmekte başarısız oldu. Daha ayrıntılı bir açıklama (ve Simon'un görüşlerinin yukarıdaki özetinin düşmanca bir eleştirmen tarafından kaleme alındığını unutmayın) NH Gos'ta bulundu. ¹¹ Karen L. King, "Ridicule and Rape, Rule and Rebellion: Images of Gender in The Hypostasis of the Archons", *Gnosticism and the Early Christian World: Festschrift for şöhetler M. Robin* (ed. James A. Sanders ve Charles Hedrick; Sonoma: Polebridge Press, 1990) i-35; ayrıca "Havva, Meryem ve Sofya: Kanonik Olmayan Kitaplarda Kadının İmgeleri" henüz yayınlanmadı. Norea Hyp'te önemlidir. Arch. çünkü o, Arhontları basitçe yukarıdaki dünyaya kaçmak yerine, irfan yoluyla etkisiz hale getirebilen bir dişi tanrıyı temsil ediyor (Ingvild Saelid Gilhus, *The Nature of the Archons* [SOR 12; Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1985] 113). Bu metin bize Gnostisizmin Güçlerden kurtulmak yerine onlarla yüzleşmeyi seçmiş olsaydı nasıl gelişebileceğine dair hafif bir fikir veriyor. Ayrıca bkz. Anne McGuire, "Virginity and Subversion" 25T "Gayri meşru erkek tahakkümünün manevi güce sahip kadın figürler tarafından maskesinin düşürülmesinin, güçlere karşı gnostik isyanın ifadesi için güçlü bir araç olduğu kanıtlandı." Jung, Sophia'nın "düşüşü" hikayesini, "dişil anima'nın, ruhun duyular dünyası üzerinde nihai ve mutlak zaferi için çabalayan, Gnostisizm'den daha az olmayan pagan felsefelerinde olduğu gibi, eril ve ruhsal yönelimli bir bilinçten ayrılmasının" kozmik olarak yansıtılmış bir mit biçiminde psikolojik bir tasviri olarak değerlendirir (*Alchemical Studies, Collected Works* 13 (1967) 335). Eğer haklıysa, Sophia'nın düşüşü efsanesi, erkeklerin ruhlarındaki zekanın aşırı büyümesine karşı telafi edici bir tepkiyi yansıtır ve efsanedeki bir kadın "kahraman" örneği değildir (Sonuçta, dünyadaki tüm kötülüklerin günah keçisi ilan edilmiştir!) ¹² Irenaeus, *Heresy'ye Karşı* I.23.3; Foerster, *Gnosis* 1. 31. ¹³ Jonas, GR. 272.

--- SAYFA 57 ---

G t., Gnostisizmde Kod· Tiie Güçleri Kiremit kırma no. 1 • 46. dh iyi ve kötüdür. Onun iyi şeyleri iyi değildir Ph ·1 · "Bu dünyada f h' ld h' ' 1 · . . vi1 Ama gerçekten var olan dünyanın ardından kötülük vardır ve onun kötü şeyleri toplumun "iyi" kötü olarak adlandırdığı şeyin farkına varır" (66:10-14). 15 Şımarık bir şekilde, tam bir görecilikten kaçınırken ve "kötülük", gerçek Tanrı tarafından tanımlandığı şekliyle gerçek kötülüğün zorunlu olmadığı anlamına gelir. poz mg. Gnost1c'lerin kaçındığı nefes kesici bir tek taraflılıkla evlendi. . . 'Kötü ahlâk, tüm yasaların gerçekliğinin ortaya çıkışıdır - a 're gi' · bh S · T. Sistem Kanunları, sistem düzeninin Hakimiyet'e verilmesini gerektirir · 1 İnsanlarla rekabet edebilmek için özgürlüklerini, topraklarını, zenginliklerini, hatta hayatlarını teslim etmeliyim. ' . Az sayıda kişiye fayda sağlayan, çok sayıda insanı sömüren bir düzenin varlığı. Gnostiklere göre böyle bir sistem temelde reform edilemezdi. Ancak Yeni Ahit'te olduğu gibi, Tanrı'dan insan ihtiyaçlarının karşılanacağı yeni bir cennet ve yeni bir yer de aramadılar. Aksine, yaratılmış dünyanın tamamının yok olması gerekir. Ancak bu çözülmeye birlikte eleştirilerinin sosyo-politik değeri de eridi, çünkü dış dünyadaki göndergesinden kopmuştu. İddiaya göre bazı Gnostikler, kişinin Arhontlardan özgürlüğünü ancak geleneksel ahlakın tüm yasalarını çiğneyerek kanıtlayabileceğini iddia ediyordu. Eğer suçlama doğruysa (ve bu tartışılabilir), Arhontlar hâlâ davranışı belirliyor olacaklardı; ancak şimdi bunu kişinin "Oiolasyon" yapması gereken kuralları tanımlayarak yapıyorlar. Bu duruş metafizik statüye yükseltilmiş ergen isyanından başka bir şey değildir ve olgun Gnostiklerin buna kapılmış olması pek mümkün değildir. Ve "her yasayı çiğnemek" kesinlikle cinayeti içermiyordu. Görünüşe bakılırsa kastettikleri tek şey cinsel geleneklerdi. NH 2 Treatise of the Great Seth, Paul'un yasayla ilgili en radikal iddialarının hakkını veren daha dengeli bir ifade veriyor: Pnömatik, davranışı yönlendirecek hiçbir yasaya, yasal kurala veya yasaklara ihtiyaç duymaz çünkü böyle bir kişi "... yalnızca Babalığın içgörüsüne ait olan iradesiyle, onun (Babalığın) tekrar mükemmel olabilmesi için" tamamen birleşir."14 Bu derin bir ifadedir. Aynı zamanda, sistemdeki ve toplumdaki kurtarılmamış gölge unsurların irademizi nasıl kirlettiğini kabul etmediğinden, kendi içsel otoritesini ya da Tanrı'ninkini bulmadan otoriteye isyan eden birinin böylesine egemen bir ahlaki özgürlüğü nasıl yanlış kullanabileceğini görmek de mümkündür. İncil ("Birbirinizi sevmeniz benim emrimdir", Yuhanna 15:12) ve daha sonra 14 NH Treat, Rudolph'un çevirisi, Gnosis 118.

--- SAYFA 58 ---

Etik. 1 G. 47 foriner Mamc laean n~shc, Augustine ("Love G I ase").15 Bir kişiye sefahatçiliğe ve siz çalışırken yaptığınıza benzeyen şey nedir? . Hala yetkili olduğum kişi, Inn d'Jee to externa' hakkında bir açıklama yaptı. Tanrı tarafından yönlendirilmiş benlik merkezli. bl'nin bir kişiyi kontrol etmesiyle aynı anlayış, r'yi dönüştürür. olgunlaşmamış olanlar olgunlaşmamışlar için felakete yol açabilir. Pavlus'un dediği gibi "Yine de olgun insanlar arasında bilgeliği hazır bir şekilde paylaşıyoruz, çünkü bu bizim çağımızın bir bilgeliği ya da bunun yöneticileri (archonlar) değil, (1 Korintliler 2.6), onlar geçip gitmeye mahkumdur.. · · Son olarak, Gnost1C1izm sadece lbh'yi yıkmaya çalışmadı. Gnostikler arasında bazen metnin revizyonist bir şekilde yeniden okunmasıyla karşılaşılır, sanki yorumcu onu anlamaktan çok, gelenek aracılığıyla onun ruh üzerindeki etkisinden kurtulmak istiyormuş gibi. Ancak geleneğin kendisi mevcut dini bağlamından özgürleşmiştir. Harold Bloom'un ifade ettiği gibi, kasıtlı bir yanlış okuma yoluyla değil, bakış açısının tersine çevrilmesi yoluyla tüm metinlerin en güçlüsü olan İncil'i devirmeye çalışırlar. Bu, Yaratılış 1_3'ün dikkat çekici yeniden okumalarında en açık şekilde görülür.17 Metin aynıdır, ancak metin aynıdır. dil dünyası değişti NH Tri111orphic Protennoia 41:23-29 bu süreci açıkça ifade ediyor: "Ve konuştuğum gizemlerin içinde, Arhontlar ve Otoritelerle birlikteyim. Çünkü ben onların dilinin altına inmiştim ve gizemlerimi kendi kendime anlattım -gizli bir gizem- ve bağlar ve ebedi unutuş geçersiz kılındı." Dilin bu şekilde kazınması -bu "onların dilinin altına inmek"- metni yerinden eder, onu hareketli hale getirir, iplerle bağlanmasına ve içindeki kelimelerin esir alındığı yeni dünyayı anlatan yeni anlamlara sahip olduğu yeni bir sığınağa çekilmesine olanak tanır. Bloom'un söylediğine göre amacı, bu kasıtlı revizyonist yeniden okumadır. Yeniye yer açacak öncü, aynı zamanda Hristiyanlığın İbranice İncil'i kullanmasını da karakterize etti, ancak çok daha az şiddete ihtiyaç vardı. Hristiyanlar sadece Mesih'i Eski Ahit'e geri gönderdiler ve onun tamamını '5'in bir beklentisi olarak yeniden yorumladılar. . h . Panan-t Fl a ", özellikle Ptolemaeus'un Mektubu' XXXIII.3.1-7, 10. . -J2. 17 Harold Bloom, "Zamana Karşı Yalan: Gnos1'ler, Şiir, Kntiosm, 57

--- SAYFA 59 ---

4s Gnostik Kodu Çatlamak: Gnostisizmdeki Güçler İsa, pek çok açıdan öyleydi (ve pek çok açıdan da öyleydi). Sakıncalı olan herhangi bir şey, operasyonla kolayca ortadan kaldırılabildi: hayır. alegorileştirme. Saine Ama Gnostisizm, en derin dürtüsüyle, tam bir reform değildi. Bu, geleneğin sonunun, ibadetin, tapınağın, kurbanın, kuralların, tabuların, adetlerin, bedenlerin, ruhların, kültün, hukukun, kendisinin, her şeyin sonunun açığa çıkışıydı: metafiziğin bir kıyameti. e Dünya. · ruh, üniversitedeki Bilinmeyen Tanrı'ya kaçırılmış olarak kaldı. O ujd ötesinde. Böylesine metafizik bir yok etme arzusuna, bu güzel dünyada daha önce de, o zamandan beri de tanık olunduğu düşünülebilir. hiç olmadı

--- SAYFA 60 ---

6 SONUÇ Bu makalede Güçlerin Gnostisizmdeki rolünü takdir etmeye ve onları yeniden yorumlamaya çalıştım; Rosetta taşımız olarak, Güçlerin "yukarıda" gökyüzünde olmadığı, daha ziyade bu tek ve tek sosyal-fiziksel-ruhsal dünyadaki gerçek varlıkların dış ve iç yönleri olduğu teorisini kullanarak. Hayatımda birçok kez yanlış anlaşıldığımdan, koşanların okuyabilmesi için şunu yazmak istiyorum: Gnostik başarıyı takdir etmem beni Gnostik yapmaz. Bu yaratılmış dünyayı, bedendeki yaşamı, cinselliği, eşimi, çocuklarımı ve hepsinde karşılaştığım Tanrı'yı seviyorum. Ben bedenim, bu gezegenin ve tüm yaratılışın kurtuluşunu arıyorum, onların yok olmasını değil. İnsanlığın hem doğaya hem de doğanın Yaratıcısına yabancılaştığı konusunda Gnostiklerle aynı fikirdeyim, ancak bu yabancılaşmanın madde ve bedenden değil, putperestlik ve isyandan kaynaklandığına inanıyorum. Ben __ ".Güçlerin gerçek olduğu, Tanrı imgesinin insanın güç arzusu tarafından bozulduğu, çok az insanın onların ilahi kökenlerinin ve dünyanın uyutucu etkilerinin farkında olduğu konusunda onlara katılıyorum; ama İbranice İncil'i bir kenara atmayı veya tekbenciliğe, çileciliğe, bencilliğe veya sosyal sorumsuzluğa kaçmayı gerekli bulmuyorum. Hepsinden önemlisi, bedene ve yaradılışa yönelik Gnostik nefreti hazmedemiyorum. Bedenden nefret etme ve dünyadan tiksime konusundaki gnostik dualar bazen kulağa metafiziksel bir anoreksiya nervoza vakası, enkarne olmayı veya bu dünyada bir yuva kurmayı reddetme gibi geliyor.' Ancak ilginçtir ki, bugün yurt dışında bulunan neo-Gnostiklerin çoğunun 1. • M • Woodman Baykuş Bir Fırıncıydı Anoreksiklerin dünya görüşü hakkında, bkz. anon 'c·d F · · (Toronto· Inner 1ty Daughter: Obesity, Anoreksiya Nervosa ve Baskı Emrnrne · Kitapları, 1980).

--- SAYFA 61 ---

ck. Gnostik Yasa Gnostisizmdeki Güçler Cramge "Ve kilisenin kendisi, manastır çilesi yoluyla, Gnostik osm'un büyük bir bölümünü kurumsallaştırmayı ve kucaklamayı kabul eder, onu yönetir ... daha yaratıcı ve onun en kötü, en olumsuz biçimlerinin dürtüsünü, o'da, l · d · Ob. 1 diyebilen herkes, Bedeniniz, bedeni ruhtan uzaklaştırma yolunda değil, aynı zamanda Güçleri ruhsallaştırma ve onların dünyanın gerçek güç yapılarıyla bağlantısını sürdürme yolunda ilerliyor. Bu dünyaya duyulan nefret onu Tanrı'nın yaşamından uzaklaştırır. Dolayısıyla Güçler artık yaratılmış, düşmüş ve kurtarılmaya ihtiyaç duyan kişiler olarak değil, yok edilmeyi gerektiren yanlış doğmuş kürtajlar olarak görülüyor: Yeni Ahit'in Güçler hakkındaki zarif kararsızlığı, sonunda Gnostiklerin elinde, saf ve basit şeytancılığa dönüşüyor. Gnostik'in yolculuğu, gerçek toplumsal kötülüklerle devam eden bir karşılaşmayla bir kasabadan diğerine değil, gezegenler aracılığıyla bu dünyadan uzağa ve mutlu ötelere doğru ilerler. Ağırbaşlı ve daha az hayal gücü olan ortodoksların yaptığı gibi Güçlerle doğrudan çatışmaya girmek yerine, Gnostik, ikiyüzlülük yoluyla onların görüş alanından ve en sonunda da dünyalarından tamamen kaybolarak Güçleri gözden geçirir. Hristiyanlar Hristiyan köktenciliği olarak mı deneyimliyorlar? Peki bugün kültürlü Hristiyanlar şehitlikten Gnostiklerden daha mı az korkuyorlar? Kısacası, bugünlerde bir Gnostik bir Hristiyanı ayırmak şeytani derecede zorlaştı! Bununla birlikte, olağan sonuç olan "tüm Gnostik soruların reddedilmesi"ni yayınlamayı görevim olarak görmüyorum. Daha ziyade, henneneutik bir kehanet eylemi yoluyla, 2 NH Paraph anlayışını geri kazanmakla ilgileniyordum. Şem 41:5-'], 1st ed. Philip J. Lee'nin Protestan Gnostiklere Karşı (New York/Oxford: Oxford Üniversitesi, 1987) adlı eserine bakınız; bu eser, gnostisizme yönelik tamamen geçerli eleştirilere rağmen, hala "Tüm Sapkınlıklara Karşı" edebiyatı türüne girmektedir ve dolayısıyla Gnostisizm'den herhangi bir şey öğrenme fırsatı sunmaktadır. Carl A. Raschke'nin The Interruption of Eternity: Modern Gnosticism and the Origins of the New Religious Consciousness (Chicago: Nelson-Hall, 1980) adlı kitabı daha politik ve sorunludur. The author asla Gnostisizmi tanımlamaz ve sonuç olarak hoşlanmadığı her fikri veya düşüncüyü "gnostik" olarak nitelendirebilir. O, "Gnostik" Nietzsche'yi, Germa romantiklerini, Jung'u, Aldous Huxley'yi, Mircea Eliade'yi, Hinduizm'i, Nazizm'i, Zen Budizmi'ni ve Beat Kuşağı'nı If G t' · · h · · · · olarak etiketler. . Nosiasm herhangi bir şeyle karakterize edilir, bedenin reddedilmesi ve yalnızca ruha değer verilmesidir; ancak J{aschke, Alan Watts'ı bu bölünmeye ve spmt'ye saldırdığı için Gnostik olarak etiketliyor. Ancak bu temel kavramsal zayıflığa rağmen kitap yararlı gözlemlerle doludur.

--- SAYFA 62 ---

Çözüm . Gnostisizm'in ilkelerinin bir gücü yok. Bugün toplum mühendislerimizin ve meraklılarımızın çok yeni gördüğü bir yol, üstesinden gelinmesi gerekenin, tüm Dünyadaki yabancılaşmamız değil, dünyanın kendisi olduğu -dönemciler sistemi permütasyonlar görüyor- olduğudur. Ve onlar, Johon olarak, bir güç sistemine indirgenmiş bu tür notaların ancak bir dünyada aşılabileceğini doğru bir şekilde anladılar. . I Benim kaba gücüm4. onların durumu, spmtua gücü. benim bakış açımdan th. -m çözümü ruhsal dönüşümü gerektiriyordu. Nerede, bu uçuşlar gece: . B . . kısacası, ruhsal yabancılaşma d h arasında bağlantı kurmaktı. . Tahakküm sistemi öncesi 1 eğer. . . Her halükarda şu çağrıyı yapmak istiyorum: bu m Ch değil. . Oryantal (veya hatta temelde birisini aşağılayıcı bir şekilde "Gti" olarak adlandırmak, biri hakkında "Yahudi" diye küçümseyici bir şekilde konuşmak anlamına gelmez. Gnostisizm büyük bir düşmandı ve bizim Budizm'e veya diğer büyük dünya dinlerine gösterdiğimiz saygının aynısını hak ediyor. Benzer şekilde, Birini "Gnostik" olarak damgalama eğiliminde olduğumuzda, Gnostisizmin üzerinde uzlaşılan bir tanımına varmadaki zorluk bizi susturmalıdır. Gnostisizm, her şeyden önce, bir bütün olarak birlikte işlev gören unsurları içeren tarihsel bir gerçekliktir. Bazı modern düşünce sistemlerinde onun bir veya iki özelliğinin salt varlığı, onu Gnostik olarak damgalamaz.5 Tıpkı serbest piyasanın yeniden kurulmasının Çin'i kapitalist yapmayacağı gibi, daha yüksek bir Benliğe olan inanç da Jung'u bir lider yapmaz. "Gnostik."6 Nihilizm dünyayı reddeden bir şey olduğu için "Gnostik" değildir, özgür seks yaptıkları için çapkınlar "Gnostik" değildirlere. Meditasyon yapanlar kişisel aydınlanma aradıkları için "Gnostik" değildirlere, ne de Yeni Çağcılar reenkarnasyona ve Kutsal Kitap yorumcularının sadece "Gnostik" olmadığını bilerek kendi gerçekliklerini yaratmaya inandıkları için "Gnostik" değildirlere. çünkü onlar Kutsal Yazıları baş aşağı tutarlar, teologlar da "Gnostik" değildirlere çünkü herkes 4 Jonas, GR 329'un kendine özgü biçimini kabul ederse dünyanın kurtarılacağına inanırlar. 5 Th. P. van Baaren, "Gnostisizmin Tanımına Doğru", OG 174-80'da 6 Tile Gnostic Jung'da Stephan A. Hoeller, Jung'un yalnızca aktarılmadığını ileri sürer. . 11 r' d finition of Gnosttasm 1s so Gnostic texts but was himself a Gnostic. But Hoe e s e 1 . . fth . ' gns of the demgratton o e loose that It lacks all prec1s10n. M1ssmg m Jung are any St . f r · the ere a t10n o a body, Bir beden/ruh düalizmi, Demiurgos'un ya da başka bir alt düzey ruhsal varlığın kaymasıyla ilgili inanç ve tüm sözlü deneyimler, arkonların ölümden sonraki yaşamlarına dair nostaljiden yararlanıyordu (Th d,n, The Seven Vaaz to the Dead), ancak 1 saat içinde başarılı oldu. · Ben ve zaman zaman Gnostik ve simya metinlerini oldukça metafizik bir sistemle okuyorum.

--- SAYFA 63 ---

52 Gnostik Kodun Kırılması: Gnostisizmdeki Güçler Gnosis. Bunların hepsi Gnostisizm ile verimli bir şekilde karşılaştırılabilir, ancak gerçek bir kimliğe - "Gnostik" olmalarına - gelince, salt benzerlikten daha fazlası gerekli olacaktır; gerekli olan şey, tüm dürtünün gerçek anlamda yeniden serbest bırakılması olacaktır.7 Garip bir şekilde, Gnostisizm, Hristiyanların kendi inançlarının benzersizliği duygusunu yeniden kazanmalarına ve bunu çağımızın ilk yüzyıllarını karakterize eden dünya mücadelesinde tarihsel olarak konumlandırmalarına yardımcı olabilir. Klasik paganizm, kurtuluşun fiziksel dünyayla birlik içinde olduğu yönündeki iyimser inancı öğretiyordu. Gnostisizm, kötü güçlerin zulmü altında hapsedilmiş bir dünyadan kaçışı öğretti. Yeni Ahit, yaratılmış dünyayla kaybedilen birliğin yeniden kazanılması için kötü güçlerin zulmünden kurtuluşu öğretir. Bu dünya yalnızca yabancılaşmış varoluşun alanı değil, aynı zamanda Tanrı'nın kurtarıcı sevgisinin de nesnesidir. Bu nedenle dünyadan kaçmamalıyız, onu Kaynağına geri çağırmalıyız. Çağdaş Hristiyanlığın büyük bir kısmı, kültürel açıdan o kadar uzun bir süre boyunca tehlikeye atılmıştır ki, onun, Güçler'e ilişkin yenilenmiş bir anlayıştan ayrı olarak, misyonuna ilişkin taze bir anlayışı yeniden kazanmasını düşünemiyorum. Ve Gnostiklerin bize yardım edebileceği yer tam da burasıdır. Büyük Güçleri şeytanlaştırma konusunda tam bir mesafe kat edemeyiz, ancak onların yozlaşmasının mitolojiden arındırılmış bir takdiri, Büyük Güçlerin iyilik kapasitelerine ilişkin kökleşmiş iyimserliğimizden bizi kurtarmada uzun bir yol kat edebilir. Siyasi düzenin saf ve basit bir şekilde yozlaştığı fikrini kabul edemeyiz, ancak Gnostikler bizi hüküm süren sivil dine olan büyülenmiş itaatkarlığımızdan kurtarmaya yardımcı olabilir. Ve Schuyler Brown'a göre, Gnostikler, Batı rasyonalizminin -İncil çalışmaları da dahil- Batı rasyonalizminin fena halde engellediği dini tahayyülü yeniden kazanmalarına yardımcı olabilir.8 Özetle, Hristiyan-Gnostik diyalog bizi hem Konstantin'in Hristiyanlıkla uzlaşmasının hem de Gnostiklerin dünyayı reddetmesinin ötesine, prensliklerin ve güçlerin gerçekliğinin ve satılabilirliğinin yeni bir kabulüne götürür ve bizi, yeni ve daha iyi bir dünya için bu Güçlere karşı mücadele. 7 Jonas, "Gnosticism and Modern Nihilism", Social Research 19 (1952) 430"52 ve Gilles Quispel'de nihilizmi analiz ediyor! Jung, Hesse ve Faust'a dikkatle bakıyor (Gnostic Studies [Leiden: Nederlands Historisch-Archaeologisch Institute te İstanbul, 1975] 241-sB ve 288-307). Bir akademisyen ekibi Gnosis und Politik'i değerlendiriyor, ed. Jacob Taubes (RPT 2; Miinchen: Wilhelm Fink Verlag, 1984) ve Carsten Colpe, "Felsefe, Simya ve Edebiyat için Gnostik Düşüncenin Mücadelesi"ni inceliyor (RG 1. 32-56).8 Schuyler Brown, "Religious Imagination-Then and Now", Bible Today 29 (1991) 237-41.

--- SAYFA 64 ---

KAYNAKÇA (Kısacası, yalnızca çalışmada alıntılanan veya vazgeçilmez arka plan sağlayan çalışmaları dahil ettim.) Aland, B. "Gnosis und Christentum." RG 1. 319-53· Arthur, R.H. Bilgelik Tanrıçası. Lanham: University Press of America, 1914- Attridge, H. W. ve Pagels, E., eds. Nag Hammadi Kodeksi I. 2 cilt. NHS 22-23. Leiden: E. J. Brill, 1985. Avens, R. The New Gnosis. Dallas: Bahar Yayınları, 1984. Baaren, Th. P. van "Gnostisizmin Tanımına Doğru." OG 175-SO. Benko, S. "İlk İki Yüzyılda Hristiyanlığın Pagan Eleştirisi." ANRW II.23.2, ed. H. Temporina ve W. Haase. New York ve Berlin: Walter de Gruyter, 1980, 1055-1118. Bianchi, U. "Le Probleme des Origines du Gnosticisme." Le Origini del/o Gnostisizm. Ed. Bianchi. Leiden: E. J. Brill, 1967. Blake, W. "Kudüs." William Blake'in Tam Yazıları. Rev. ed. Ed. David V. Erdman. Berkeley: Kaliforniya Üniversitesi, 1982. Bloom, H. "Zamana Karşı Yalan: Gnosis, Şiir, Eleştiri." RG 1. 57-72- Broek, R. van den. "Autogenes ve Adamas. Yuhanna Apokrifonu'nun Mitolojik Yapısı." Gnosis ve Gnostisizm. Ed. Martin Krause. NHS 17. Leiden: E.J. Brill, 1981, 16-25. ve Vermasseren, M.J., eds. Gnostisizm ve Helenistik Dinler Üzerine Çalışmalar. Gilles Quispel için Festsc/1rift/. Leiden: E. J. Brill, 1981. Brown, P. Beden ve Toplum: Erken Hristiyanlıkta Erkekler, Kadınlar ve Cinsel Feragat. New York: Columbia Üniversitesi, 1988. Brown, S. "Dini Hayal Gücü - O Zaman ve Şimdi." Bible Today 29 (1991) 237-41· Chadwick, H. "Gnosis'in Evcilleştirilmesi." RG 1. 5-11.

--- SAYFA 65 ---

Gnostik Kodu Çatlamak: Gnostisizmdeki Güçler Colpe, c 'Felsefe, Simya ve Edebiyat için Gnostik Düşüncenin Meydan Okuması." RG 1. 32-56. Culianu, I. P. "Ulusların Melekleri ve Gnostik Düalizmin Kökenleri." SGHR 78-91. Da'ies, s. L. Tlwmas ve Hristiyan İncili Wisdom. New York: Seabury Press, 1983. — Dulların İsyanı: Apocryphal Acts'in Sosyal Dünyası. Carbondale: Southern Illinois, 1C}Bo. 358-59. Drijvers, H.J. w. "Dini ve Tarihsel Bir Sorun Olarak Gnostisizmin Kökenleri." NedTTs 22 (1968) 321-51. "Kilise Babalarında Gnostikler ve Valentinianlar." Basil Blackwell, 1991. Foerster, W. Gnosis. Oxford: Clarendon Press, 1972. Fossum, J.E. The Name of God aml the Angel of the Lord. J.C.B. Mohr, 1985. Fowler, J. Stages of Faith: Harper & Row, 1981. Fe: Bear and Co., 1983. Gilhus, I. S. The Nature of the An:hons. SOR 12.. Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1985. Good, D.J. SBLMS'de Sophia Geleneğini Yeniden Yapılandırmak 32. Atlanta: Scholars Press, 1987. Grant, R.M. "Çeşitlilere Karşı 'Ahlaksızlık' Suçlamaları. Antik Çağdaki Dini Gruplar." SGHR 161-70. -- Gnostisizm: Bir Antoloji. Londra: Collins, 1961. -- Gnostisizm ve Erken Hristiyanlık. New York: Harper & Row, 1966. Green, H.. A. Gnostisizmin Ekonomik ve Sosyal Kökenleri. Atlanta: Scholars Press, 1985. Haardt, R. Gnosis. Leiden: E. J. Brill, 1971. Hennedce, E. ve Schneemelcher, W. New Testament Apocrypha. 2 cilt. Philadelphia: Westminster Press, 1965. Hoeller, S. The Gnostic Jung. Wheaton, IL: Theosophical Publishing House, 1989. Jonas, H.. "Gnostik Fenomen-Tipoloji ve Tarih'in Sınırlandırılması." OG 90- 1o8. "Evangelium Veritatis ve Valentinianus Spekülasyonu." TU 8t. Studia Patristica 6 (1 <)62) <)6-111. Gnosis ve spitantiker Geist. FRLANT. Gi:ittingen: Vandenhoeck und Ruprecht. Cilt _1, Die mitolojik Gnosis mit einer Einleitung zur Geschichte und Methodologie der Forschung. 3 boyutlu baskı. 1964. Cilt. 2/1, Von der Mythologie zur mystischen Philosophie. 2. baskı. 1966.

--- SAYFA 66 ---

Bibliyografya -- Gnostik Din. 3 boyutlu baskı. Boston· 55 yaşında olun. aeon Press "Gnostisizm ve Modern Nihilizm .. 5 . ' 197°. -- · ocraf Research 1 (-- Philosophical Essays. Englewood Cliffs· Pr. 9 1952) 430-52 · enttce-H 11 · J g c G. Aion. Collected Works 9 2 Koza" a ' 1974- un , · ' Mgen Series Üniversitesi, 1959. 20· Princeton· s. · nnceton _ Simya Çalışmaları. CW 13. Princeton· Pri ncceton Üniversitesi _ Civ111zatron m Geçiş. CW 10. Princeton· P . ' 1967. . . rmcceton Üniversitesi _ Sembolik Yaşam. CW 18. Princeton: Princet U. . 1/1964- . on mvers1ty, 198o _ Analitik Psikoloji Üzerine İki Deneme. 2. baskı. CW. · Üniversite, 1966. 7 · Princeton: Princeton King K.L., ed. Gnostisizmde Dişil İmgeler Phil d 1 hi ' · a e P a: Kale Pr _ "Alay ve Tecavüz, Kural ve İsyan: G. ess'in İmgeleri, 19'18. haAh "Gr-endermTheHyp1as- oft .e re ons. nos zczsm ve Erken Hristiyan Dünyası: Festschnittfoosl MIS Robinson. Ed. J. A. Sanders ve C. Hedrick. Sonom. s 1b. r · · a. o uç Basın 1"" 1-35.' 7~ "Havva, Meryem ve Sofya: Kuzey'deki Dişil İmgeleri . , , bi" he on-Canorucal Gospels. Unpu, yazarın izniyle düzenlenmiştir. Kippenberg, H. "Versuch einer soziologischen Verortung des antiken Gnostizismus., Numen 17 (1970) 21-32. · Koschorke, K. "Cemaatin Organizasyonuna İlişkin Gnostik Talimatlar." RG 2.762-69. Layton, B. Gnostik Kutsal Yazılar. Garden City: Doubleday, 1987. "Arhontların 1-lipostasisi (Sonuç)," HTR 69 (1976) 31-101. -- Gnostisizmin Yeniden Keşfi. 2 cilt. Leiden: E. J. Brill. Cilt 1: Valentinus Okulu, 1980; Cilt 2: Sethian Gnostisizm, 1981. Lee, P.J. Protestan Gnostiklere Karşı. New York ve Oxford: Oxford Üniversitesi, 1987. MacDermot, V., tr. Pistis Sophia. Ed. C. Schmidt. NHS 9. Leiden: E.J. Brill, 1978). -- Feu Kitapları ve Bruce Kodeksindeki İsimli Metin. Ed. C. Schmidt. NHS 13. Leiden: E. J. Brill, 1978. MacMullen, R. Geç Roma İmparatorluğu'nda Asker ve Sivil. Cambridge: Harvard Üniversitesi, 1963. Mac Rae, G. "Gnostik Metinlerde Uyku ve Uyanış." OG 496-507. McGuire, A. M. Valentin biz ve Gnostike Hairesis. Doktora tezi, Yale Üniversitesi, 1983. "Bekâret ve Yıkım: Ark/iyonların Hipostazındaki Güçlere Karşı Norea." JFG 239-58. Mead, G.R. 5., tr. Pistis Sophia. Londra: J. M. Watkins, (1921) 1963-. . , , Munz, P. "'Die Soziologische Verortung des Antiken Gnosttzzsmus Sorunu. Numen 19 (1972) 40-51.

--- SAYFA 67 ---

Gnostik Kodu Kırarak: Gnostisizmdeki Güçler Odajnyk, V. W. Jung ve Politika. New York: Harper & Row, 1976. Pagels, E. "Valentinianus Eskatolojisinin Çelişkili Versiyonları: Irenaeus'un İncelemesi ve Theodotus'tan Alıntılar." HTR 67 (1974) 35-53. "Demiurge ve Arhontları" - Piskopos ve Presbiterlere Gnostik Bir Bakış mı?" HTR 69 (1976) 301-24. "Mesih'in Çilesine İlişkin Gnostik ve Ortodoks Görüşler: Hristiyanın Zulme Karşı Tepkisine İlişkin Paradigmalar?" RG i. 262-88. Gnostik İnciller. New York: Random House, 1979. Pearson, B.A. "Norea'yı Yeniden Ziyaret Etmek." IFG 265-75. Perkins, P. Gnostik Diyalog. New York: Paulist Press, 1980. Petrement, S. Ayrı Bir Tanrı. HarperSanFrancisco, 1990. Proff, I. Jung'un Psikolojisi ve Sosyal Anlamı. New York: Anchor Books, [1953] 1973. Quispel, G. "John'un Apoayphon'undaki Demiurge." Nag Hammadi ve Gnosis. Ed. R McL Wilson. NHS 1+ Leiden: E. J. Brill, 1978. "Gnosis ve Psikoloji." RG 1. 31. Gnostik Çalışmalar. Leiden: Nederlands Historisch-Archaeologisch Institute, İstanbul, 1975. Raschke, C.A. TM Sonsuzluğun Durdurulması: Modern Gnostisizm ve Yeni Hak'ın Kökenleri. Olicago: Nelson-Hall, 1980. Ricoeur, P. TMSymbolismofEuil. New York: Harper & Row, 1967. Robinson, J.M., ed. Nag Hammadi Kütüphanesi. Rev. ed. San Francisco: Harper & Row, 191J& Rudolph, K. Gnosis. San Frandsco: Harper and Row, 1983. -- "Das Problem einer Soziologie ve 'sozialen Verortung' der Gnosis." Kairos 19/1 (1977) 35-44-Sanford, J. İçimizdeki Krallık. Philadelphia: J.B. Lippincott, 1970. Scbattschneider, H. "Doktor-Hemşire-Hasta İlişkileri: Hemşirelik Perspektifi." 'Mlter's Tezi, St Stephen's Theological College, Edmonton, Alberta, 1988. Sd.t.ojem;G. G. Mllor Yahudi Tasavvufunda Sorunlar. New York: Schocken Books, 1965. Schwager, R. Günah Keçileri Olmalı mı? San Francisco: Harper & Row, i 987. Scholten, C. "Gibt es Quellen zur Sozialgeschichte der Valentinianer Roms?" ZNW 79 (1988) 244-61. Scopello, M. "Nag Hammadi Kütüphanesindeki Yahudi ve Yunan Kadın Kahramanlar." IFG 71-90. Smith, R "Gnostik Okullarda Cinsel Eğitim." IFG 345-60. Stroumsa, G. A. G. Başka Bir Tohum: Gnostik Mitolojide Çalışmalar. Leiden: E.J. Brill, i 984. Taubes, J. Gnosis und Politik. RPT 2. Münih: Wilhelm Fink Verlag, 1984. Thomassen, E. "Üç Parçalı Traktattaki Aşkın Dünyanın Yapısı (NHC I,5)." Vig. Chr. 34 (1980) 35g.._75.

--- SAYFA 68 ---

Kaynakça 57 G Gnostik Karşıtı Polemikler Üzerine Bir Araştırma. SCJ/F.CJ 1 W 1 . \fa\ee, . . . 1981'de. daha sonra: Wilfred laurier onivers1, · J D. "Konstantinyan Olmayan Kilisenin Kefareti." Mod dokumacı, . Ern Theology 6 (19CJO) 307-23. h V L. ed. Erken Hristiyanlıkta Vazgeçme. Ara sıra P.. r·mbUS , ·' . F apers 8. v·I Claremont: Enstitü veya Antik Çağ ve Hristiyanlık, 1g86. . W. Yetkilerin Devreye Alınması. 4 Hakimiyet Dünyasında Ayırt Etme ve Direnç. win\<, MinneaPolis: Fortress Press, 1992. Güçlerin Adlandırılması. Yeni Ahit'te Gücün Dili. Philadelphia: -- castle Press, 1984. Güçlerin Maskesini Ortaya Çıkarmak. Hu111411'in Varlığını Belirleyen Görünmez Kuvvetler. -- Philadelphia: Fortress Press, 1986. M OWi Bir Fırıncının Kızıydı: Obezite, Anoreksiya NÉTOOS4 ve y.ro0drnan, ~od Feminine Toronto: Inner City Books, icfoo. Temsil;oo- · . EM "Yahudi Gnostisizmi." SGHR 467-97· Yamauchi, . .

--- SAYFA 69 [Görsel / Boş] ---

--- SAYFA 70 ---

İSİMLER DİZİNİ Aland, B. 38 Arthur, R.H. 44 Attridge, H. W. 17 Avens, R. 12 Baaren, Th. P van 51 Benko, 5. 42 Bianchi, U. xii, 16 Blake, W. 27, 29 Bloom, H. 47 Broek, R. van den xii Brown, S. 42 Brown, S. 52 Cameron, R. ix Campbell, E. F. Jr. ix Chadwick, H. 42 Colpe, C. 52 Culianu, I. P. 6 Davies, S.L. 36, 44 Desjardins, M.R. 43 Dillon, J.5 Drijvers, H.J.W. 2 Edwards, M.J. 16 Fiioramo, G. 43 Foerster, W. 21, 30, 32 Fossum, J.E. 16 Fowler, J. 47 Fox, M. 29 Gilhus, I. 5. 45 İyi, D. J. 16 Grant, R. M. 3, 18, 42 Green, H. A. 2 Haard t, R. 30 Heisenberg, W. viii Hennecke, E. xii Hobbes, T. 25 Hoeller, 5. A. 43, 51 Jonas, H. viii, 2, 10, 11, 12, 17, 18, 20, 31, 45, 51, 52 Jung, C. viii, 7, 8, 10, 13, 45 King, K.L. ix, xi, 42, 45 Kippenberg, H. 2, 7, 9 Koschorke, K. 33, 34 Layton, B. xii Lee, P.J. 50 MacDermot, V. xi, 9, 42 MacMullen, R.3 MacRae, G.36 Marcos, F.30 Marx, K. 19 McGuire, A.M. 42, 44, 45

--- SAYFA 71 ---

60 Gnostik Kodun Edinilmesi: Gnostisizmin POWT'ları Meld. G.R.S.xi, 9, 31, 42 Munz.P. 2.3 Sayfalar. E. 17, 19, 32. 34 Pe.anon. B. 44 Perldns, S. 4, 43 -t.S. 17,19 Quispei. G. 12. 52 Rasdlke, CA 2, 50 Rio:>eur, P.8 Robinson, J.M. xi Rudolph.IC. 2.,31,32,,43,46 Sanford, J. 7 Schattschneider, H 22, 23 Schmidt, c. xi, 9 Schneemelcher, w. xii Scholem, G.G. 11 Scholten. C. 3 Schwager, R. 10 Scopello, M. 44 Smith, R. 42 Somoza, A. 30 Stroumsa, G.A.G. 42 Taubes, J. 52 Thomassen, E. 15 Upton, C. 12, 24 Vennasseren, M.J. xii Watts,A. 50 Weaver, J.D. 28, 29 Williams, M.A. 42 Wimbush, V.L 42 Wink. W. vii, 9, 20 Woodman, M.49 Yamauchi, E.M.3

--- SAYFA 72 ---

METİN DİZİNİ Nag Hammadi (NHL'de yayınlandığı sıraya göre) Şöhretler Apocryphon 8:35-36-32 Gospel of Truth 32:23, 38-39 - 9 Treatise on the Resurrection_ 10 48:4--49:26 -38 Üçlü Risale 77:3-17 78:32-35 - 18 79:12-32 -18 80:5-10, 14, 20-22-18 81:4-5 -18 82:19-20-18 82:26-31 -19 84:11-24-19 84:22-24-19 89:28-90: 1 - 17 100:12-18-20 117:28-38 - 20 Yuhanna'nın Apokrifonu 26:20-27:11-17 26:36-27:11 - 31 -61- Th0111J1S İncili 13-36 28-35,36 56-39 Philip'in İncili 54:18-25 - 27 66:10-14-46 83:18-30-37 Arhontların Hipostazı - 45 86:27-31 - 21 89:17-30-44 92:23-25 -10 93:22-27, 31 - 28 94:25-26-6 Dünyanın Kökeni Üzerine 117:12-14 -10 Ruhun Tefsiri - 44 Yarışmacı Thomas'ın Kitabı 138:15-18-9 Pavlus'un Kıyameti 20:16-32 22:20-32 33:5-20-32

--- SAYFA 73 ---

62 Gnostik Kodun Sonu: Gnostisizmin PUWUS'u I Ap«aIYJS /lllf/Ji 25:16-19-33 25:15-33 Apo011'* A#1ll 65-.23-25 -36 T7autbr. Paftd Mid 20:18-24- 10 ~T""""8 30".26-32:3-43 Mlftpi"5 73:18-22 ,,.....af Sl#lli 19:tl4:0it'- 41:5-1-IO' ,21-28-tt l'rolornail 4D:l-41:1-32 fl:~l-29-47 Otlta Gnostic Souras Au-'-'----,_n Hymn 116-117-30 Aas of Thomas 167-32 CorpUS Ht:rmetic:um 1.9.14.16-32 1.27-36 E:x&crpfS Theodotus'tan 78:2-38 Gmu 430-1 Uft Ginm m.s12.10- 32 III.532.30-534.13 - 32 Pistis Sophia 13-9 1.27-31 Tht: Book of John II.180.22-181.8- 32 Two Books of /t:U - 32 43-42 Başlıksız Metin 11-9 Zosimos Omega3-4- 6 Kutsal Kitap Yaratılış 1-3-47 İşaya45:5-25 Wis 17:2-20- IO Luka 12:11-12-32 12:57-43 Yuhanna 8:44 _ 27 15:12-46 Rom 7:6-36 7:12 -36 1Kor.2:6-47 2:12-3:4- 19 5:1 -41 6:12-41 10:8- 41 2Kor3:6-36

--- SAYFA 74 ---

Ef5:14-36 6:12-23 Kol 2:15-28 1 Selanik 5:5-7 - 36 Rev 12-13-6 Kilise Babaları İskenderiyeli Klement Stromateis IV.12.82.2 - 32 Epiphanius Panarion XL.2.7 - 30 XL.7.2-3 - 30 XXXIII.3.1-7, 10 - 47 Hippolytus Reddit V.10.2-20 VI.13-11 Ignatius Trallians 3.1 - 33 Ircnaeus Sapkınlıklara Karşı 1.5.1-3-21 1.5.3-21 Metin Dizini 1.5.4-25 1.7.4-34 1.13.6-32 1.23.3-45 1.25.5-42 1.30.1-2- 42 V.30.5-18 Justin Özü 1.26.7 - 42 Süryanice Didascalia 9 - 33 Tertullian Reçetesi 41 - 33 Pagan Yazarlar Plutarch Aşk Üzerine Diyalog - 10 Ayın Yüzünde 94~944 -6

--- SAYFA 75 [Görsel / Boş] ---**--- SAYFA 76 ---**

KONULAR DİZİNİ melek - 4, 6, 8, 9, 11, 20, 23, 45 arketipler - 8, 12, 21 Arkonlar - 4, 7, 8, 10, 16, 20, 24, 27,31-34,38,44-47,51 çilecilik -41, 42, 49, 50 kefarete - 28 Augustine - 47 uyanış - 35, 36 Budizm - 51 Catharii - ix Mesih - 32, 47 Hristiyanlık (ayrıca bkz. kilise) - viii, 3, 4, 6, 16, 19, 27, 28, 29, 31- 35, 39, 41, 43, 44, 47, 50-52 Christus Victor - 28, 29 kilise- ix, 11, 19, 27, 28, 33-36, 39,41,43,44,50 Konstantin - 28 çapraz- 29 kültürel trans - 35 Kinikler-6 sanrı, sanrısız sistem - 7, 17, 18,25,27-34 Demiurge -9, 12, 16, 17, 18, 21, 22,24,25,27,29,32,44,45,51 - 65 - şeytani- 13, 23, 24, 31, 50, 52 Areopagite Dionysius - 8 hakimiyeti, Hakimiyet Sistemi - 7, 18, 19, 20, 22, 27, 28, 29, 31, 36,37,38,39,44,46,51 rüyalar - 8, 19 sarhoşluk - 16, 35, 36 Aydınlanma - 21 ahlâk-41 Havva - 10, 44, 45 kötülük -17, 29, 39, 45, 46 Baba -11, 27, 29, 41, 43, 46 Tanrı, Tanrılık-12, 16, 17, 19, 22, 25,27,29,30,32,34,36,39,46--50, 52 tanrılar - 6, 11, 16, 21, 22, 23, 38 iyi-17, 27, 29, 46 Hebdomad - 17 İbranice Kutsal Yazılar veya Eski Ahit -16, 27, 29, 45, 47, 49 yorum bilimi - viii, 9, 33, 51 Kutsal Ruh - 33, 42 eşcinsellik - 42 hylics -18, 19 Iamblichus - 5

--- SAYFA 77 ---

66 ton. Kod- Gnostisizmin Güçleri Gnos'u Kırma zc • .. 1 4 7 10 13, 17, kurumlar - vu, , , , , 18,23,24,25,28,30,33,50 İsrail-17 Kudüs - 33 İsa - 11, 27, 33, 35, 36, 43, 48 Yahudiler, Yahudilik - 1, 3, 6, 7, 10, 16, 27,41, 51 hukuk - 2, 29, 30, 31, 36, 45, 46, 47, 48 hukukçuluk - 45 çapkınlık -41, 45, 47, 51 Logolar -16, 17, 18, 20 Mandaizm - 15 Maniheizm - 15, 47 Marcion - 27, 29, 30 şehitlik - 32, 33, 50 ahlâk- 1, 7, 28, 29, 31, 35, 36, 37,39,43,46 Anne - 10, 16, 18, 21-23, 42 mit - vii, 3, 5, 7, 9, 10, 13, 15, 25, 30,42 Nag Hammadi -viii, 15, 42 nihilizm - 51, 52 Norea-10,44,45 hemşireler-22, 23 Ogdoad-17 ataerkillik - 23, 44, 45 Pleroma-19 pnömatik-19, 33, 44, 46 güç - 18, 20, 23, 24, 30, 51 rahip - 7, 33, 34 beylik ve güç - vii, 4, 8,9, 13, 15, 17-22,23,25,28-39, 45,49,50,52,53 projeksiyon -4, 7, 8, 10, 11, 12, 21 medyumlar-19, 33 psikoloji - 7, 8, 31, 51 tecavüz - 10, 44, 45 diriliş - 10, 33, 38 vahiy - 35, 37, 38, 48 Roma İmparatorluğu - vii, 2, 3, 6, 13, 28,29,32 kurtuluş - 16, 29, 34, 38, 51 Şeytan - 6, 16, 27, 29 Sethianlar - 30, 44 cinsellik- viii, 17, 37, 41, 42, 43, 45, 46, 49, 51 Simon Magus - 45 uyku-16, 19, 35, 36 sosyalleşme - 35, 36, 38, 39 Sofya -16, 21, 32, 45 ruh - ix, 5, 7, 10, 11, 16, 17, 20, 29, 30,31,35,37,38,39,43,48,51 Valentinianizm -15, 21, 38, 42 kadın - 44, 45 dünya -1-9, 12, 13, 15-25, 28-31, 33,35,38,39,44-53 Yahweh-44